

Struktur, tydlighet och upprepning

-

En studie om undervisning i idrott och hälsa för elever med
autism

Jessica Lublinn

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete avancerad nivå 90:2015
Ämneslärarprogrammet 2011-2016
Handledare: Suzanne Lundvall
Examinator: Bengt Larsson

Structure, clarity and repetition

-

A study on the teaching of physical education for students
with autism

Jessica Lublinn

THE SWEDISH SCHOOL OF SPORT AND HEALTH SCIENCES
Bachelor Degree on Advanced Level 90:2015
Teacher Education Program 2011-2016
Supervisor: Suzanne Lundvall
Examiner: Bengt Larsson

Abstract

Aim: The purpose of this study was to investigate teachers' education of students with autism in physical education in elementary schools and resource schools. The questions were: What does the teaching in physical education include and how do the teachers describe the students' learning? How do the teachers relate to the curriculum in physical education? What individual adaptations occur and what motives to various adaptations state the teachers?

Method: A qualitative method has been used as a method of investigation: semi-structured interviews. The selection of respondents was based on that the respondents would be practicing teachers with experience of students with autism in elementary school in physical education at an elementary school or a resource school. The sample was selected using a multistage sampling which started with a convenience sample where contact was made with a teacher from a nearby municipality. The remaining participants were selected from a strategic choice with a compilation from Autism and Asperger föreningen (2015). Three of the six people that were interviewed teach at a resource school and three teach at an elementary school with resource classes. A didactic teaching theory, differentiated instruction, has been used in the analysis of the empirical data.

Results: The teachers emphasize that the education of students with autism in physical education should be based on a clear structure, where the clarity and repetition during activities and instruction facilitates the students' learning. The teachers make adjustments in the curriculum because all students should be able to participate on their own terms. The teaching is focused on basic motor activities into different movement elements such as obstacle courses. Even activities like swimming, orienteering and dance are a priority in the educational content. If students do not pass certain elements the teacher can choose to remove them for the student, but it only occurs occasionally. Overall, the students do not have difficulties to reach the knowledge requirements. Individual adaptations are sometimes made by having students be active in another educational setting (e.g. a gym), get alternate routes in obstacle courses or simplified rules in a game. This is done so that the student will think that sports are fun. If this is not achieved, then these students will not participate and thus not be able to develop.

Conclusions: Analysis and conclusions from the study indicate that the teachers in physical education make different adjustments for students' difficulties/special abilities, and try to avoid that the students become isolated. The teachers work so that the students can reach the proficiency requirements and this based on their own conditions, which are in line with what is recommended in the didactic theory differentiated instruction.

Sammanfattning

Syfte: Syftet med studien har varit att undersöka lärares undervisning av elever med autism i ämnet idrott och hälsa på grund- respektive resursskolor. Frågeställningarna var: Vad innehåller undervisningen i idrott och hälsa och hur beskriver lärarna elevernas lärande? Hur förhåller sig lärarna till kursplanen i idrott och hälsa? Vilka individuella anpassningar sker och vilka motiv till olika anpassningar uppger lärare?

Metod: En kvalitativ metod har använts som undersökningsmetod: halvstrukturerade intervjuer. Urvalet av respondenterna baserades på att respondenterna skulle vara verksamma lärare med erfarenhet av elever med autism i grundskolan i idrott och hälsa på en grundskola eller resursskola. Urvalet gjordes med hjälp av ett flerstegsurval som startade med ett bekvämlighetsurval där kontakt togs med en lärare från en närliggande kommun. Resterande deltagare valdes utifrån ett strategiskt urval med hjälp av en sammanställning från Autism och Asperger föreningen (2015). Tre av totalt sex intervjupersoner undervisar på en resursskola och tre undervisar på en grundskola med resursklasser. En didaktisk undervisningsteori, differentiated instruction, har använts vid analys av empiri.

Resultat: Lärarna betonar att undervisningen av elever med autism i idrott och hälsa bör utgå från en tydlig struktur, där tydligheten och upprepning vid aktiviteter och instruktion underlättar elevernas lärande. Lärarna gör anpassningar i kursplanen för att alla elever ska kunna delta utifrån sina egna förutsättningar. Undervisningen är fokuserad på de motoriska grundformerna i olika rörelsemoment till exempel hinderbanor. Även aktiviteter som simning, orientering och dans prioriteras som innehåll i undervisningen. Om eleverna inte klarar vissa moment kan läraren välja att ”pysa” eleven, men det sker endast i enstaka fall. Överlag har eleverna inte svårt att nå upp till kunskapskraven. Individuella anpassningar görs bland annat genom att låta eleverna få vara aktiva i en annan undervisningsmiljö (exempelvis i gym), få alternativa vägar i hinderbanor eller förenklade regler i ett spel. Detta görs för att eleverna ska tycka idrott är roligt. Uppnås inte detta kommer dessa elever att sluta vara med och därmed inte heller kunna utvecklas.

Slutsats: Analys och slutsatser från studien pekar på att lärarna i idrott och hälsa gör olika anpassningar efter elevernas svårigheter/speciella förmågor, och försöker undvika att eleverna blir isolerade då de redan har svårt med sociala anpassningar. Lärarna arbetar för att eleverna ska nå upp till kunskapskraven och detta utifrån deras egna förutsättningar, vilket ligger i linje med vad som rekommenderas i den didaktiska teoribildningen differentiated instruction.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Bakgrund.....	2
1.2.1 Autism.....	2
1.2.2 Läroplan för grundskolan.....	3
1.2.3 Kursplan för Idrott och hälsa.....	4
1.2.4 Undantagsbestämmelsen.....	4
1.2.5 Resursskolor.....	5
1.2.6 Särskilt stöd.....	5
1.3 Tidigare forskning.....	5
1.3.1 Att skapa en positiv undervisningsmiljö.....	6
1.3.2 Svårigheter för elever med autism.....	7
1.3.3 Fördelar med fysisk aktivitet för elever med autism.....	9
1.3.4 Hjälpmedel i undervisning i idrott och hälsa.....	9
1.3.5 Individanpassad undervisning i idrott och hälsa.....	11
1.4 Syfte och frågeställningar.....	12
1.5 Teoretisk utgångspunkt – differentiated instruction.....	12
2. Metod.....	14
2.1 Val av metod.....	14
2.2 Urval.....	14
2.3 Urvalets utfall.....	15
2.4 Genomförande.....	16
2.5 Databearbetning.....	17
2.6 Reliabilitet.....	18
2.7 Validitet.....	18
2.8 Etiska överväganden.....	19
3. Resultat.....	19
3.1 Undervisningens innehåll och elevernas lärande.....	19
3.2 Lärarnas syn på kursplanen i idrott och hälsa.....	27
3.3 Individuella anpassningar.....	30
3.4 Sammanfattning av resultatet.....	33
3.4.1 Skillnader/likheter i undervisning på en resurs- och grundskola.....	35

4. Analys och diskussion.....	36
4.1 Analys av resultatet	36
4.2 Innehåll och lärande i idrott och hälsa	39
4.3 Lärarnas hållning till kursplanen i idrott och hälsa	41
4.4 Individuella anpassningar och lärarnas motiv till detta.....	42
4.5 Metoddiskussion.....	44
4.6 Fortsatt forskning	44
Käll- och litteraturförteckning.....	46

Bilaga 1: Käll- och litteraturförteckning

Bilaga 2: Litteratursökning

Bilaga 3: Intervjufrågor

1. Inledning

1.1 Introduktion

Under de senaste åren har det skett en ökning av diagnoser inom autism. Samtidigt har det även skett förändringar av olika synsätt på vilken utbildning barn och ungdomar som har en funktionsnedsättning inom autismspektrumtillstånd (AST) ska få. Skollagen genomgick en förändring 2010, vilket innebar att elever med autism, men som inte har en utvecklingsstörning inte ska tillhöra den målgrupp som får fortsätta att gå i en grundsär- eller gymnasiesärskola. (Skolverket 2013, s. 2) Skollagen som trädde i kraft 1 juli 2011 innebär att elever som har diagnosen autism (utan en utvecklingsstörning) måste följa grundskolans eller gymnasieskolans läroplan. Elever som har en diagnos inom autism har dock en möjlighet att söka till en resursskola där de följer grundskolans läroplan. På resursskolorna finns det fler resurser som kan hjälpa eleverna, såsom elevassistenter och olika hjälpmedel som inte alltid finns till hands på en grundskola. Dock kan inte en plats garanteras till alla som söker. Elever i såväl resurs- som grundskola, ska dock kunna ges den ledning och stimulans de behöver för att utvecklas i sitt lärande utifrån sina egna förutsättningar (Skolverket 2014a, s. 10). Elever med funktionsnedsättning inom autismspektrumtillstånd (AST) ska inte ses som en homogen grupp, vilket enligt Skolverket (2014, s. 12) innebär att lärare inte kan ge samma undervisningsupplägg för att möta alla behoven inom denna grupp.

Som blivande lärare i ämnet idrott och hälsa ser jag det som viktigt att få kunskap om hur jag ska möta elever i skolan som har olika funktionsnedsättningar. Varför jag fastnade för att göra en studie om autism är för att jag för närvarande arbetar som elevassistent med elever som har diagnosen autism på en resursskola. Skolverket (2014, s. 10) skriver att alla elever är olika och har olika erfarenheter, intressen och behov vilket gör att lärare måste kunna veta hur de ska ta hänsyn till detta. Inom ramen för denna studien kommer fokus vara riktat mot att undersöka lärares undervisning inom ämnet idrott och hälsa för elever som har autism eller autismliknande tillstånd utan en utvecklingsstörning. Eftersom möjligheten att gå kvar i grundsärskolan försvann med den nya skollagen blev de enda alternativen för eleven att antingen gå i en grundskola eller ansöka om en plats på en resursskola. Studien kommer därför att genomföras både på grundskolor och på resursskolor för att också kunna studera likheter och skillnader i lärarnas beskrivning av sin undervisning.

Studien förväntas ge en inblick i lärares erfarenheter och hur lärare går till väga för att undervisa elever med autism även om det till exempel i en grundskoleklass endast finns

en elev i klassen med en diagnos inom autism eller om det rör en hel klass i en resursskola där alla elever har autism eller autismliknande tillstånd.

1.2 Bakgrund

1.2.1 Autism

Ordet autism kommer från grekiskans ord *autos* som betyder själv. Autism myntades i början av 1900-talet för att beskriva den speciella form av självupptagen/självcentrerad tankeverksamhet som är typisk för schizofreni och yttrar sig bland annat som en speciell form av tanke- och känslomässig avskärmning. Dock började begreppet autism användas först från 1940-talet och framåt för att beskriva syndrom hos barn. (Beckman, Kärnevik & Schaumann 1994, s. 9)

Autism erkändes först som en officiellt klinisk sjukdom av Leo Kanner 1943, och ansågs då vara en väldigt sällsynt sjukdom (MacFarlane & Kanaya 2009, s. 662). Samtidigt som Kanner beskrev autism, började Hans Asperger 1944 (Frith 1994, s.18) beskriva barn med autistisk personlighetsstörning. Det har diskuterats om Aspergers syndrom och Kanners syndrom är två olika, identiska eller delvis överlappande tillstånd. Båda beskrivningarna visar dock att de befinner sig på ett spektrum av autism och autismliknande tillstånd (Beckman, Kärnevik & Schaumann 1994, s. 9). Idag är inte autism lika sällsynt som under 1940-talet, utan idag kommer 1 barn på 1000 att få en diagnos inom autismspektret. Det är tre gånger vanligare att pojkar får en diagnos inom autismspektret än flickor. Barn med en autistisk störning brukar även kan ha en utvecklingsstörning. (Utholm 1998, s. 113)

För att diagnostiseras med diagnosen autism ska tre centrala symptom vara uppfyllda vid alla autismspektrumstörningar. Phetrasuwan et al. (2009, s. 206 f.) beskriver dessa som nedsatt social interaktion (till exempel svårigheter att dela intressen med andra), nedsatt språk och kommunikation (till exempel genom att upprätthålla samtal med andra) samt begränsade intressen och aktiviteter.

Utholm (1998, s.117) skriver att bakgrunden till att ett barn får diagnosen autism är väldigt varierande. Det är olika sjukdomar och tillstånd som leder till att barn får den triad av symptom som leder till en diagnos. Därför finns det olika former av autistisk störning inom det autistiska spektret. Det finns även olika grader av autism, den autistiska störningen kan till exempel antingen vara grav eller svag. De olika graderna av autism kan förstås i likhet med att det finns människor med olika grader av förståndshandikapp, hörselskador etc.

Grav autism kännetecknas som Kanners syndrom där barnet har en avvikande utveckling i tidig ålder (från spädbarn till tidigt i förskolan). Barnet har oftast ett begåvningshandikapp, saknar ofta ett talande språk, har kommunikationssvårigheter och befinner sig i sin egen värld. En svag autism, Asperger syndrom, kännetecknas av lindrigare autistiska beteenden. Den avvikande utvecklingen upptäcks i senare ålder (kan i vissa fall upptäckas i senare stadium än förskolan). Barnet har inget begåvningshandikapp, har inte lika stor försämring i de kognitiva förmågorna som vid grav autism, har ett egenartat språk och en kommunikationsönskan men en oförmåga till ömsesidighet. Barnet finns i vår värld på sitt sätt. (Bergquist et al. 1998, s. 117; Phetrasuwan et al. 2009, s. 207) Barn som diagnostiseras med svag autism, Asperger syndrom, brukar ofta gå i en normalklass, och har kanske inte fått en diagnos, men är inte som andra barn då barnet inte har några lekkamrater och har andra intressen än jämnåriga barn (Bergquist et al. 1998, s. 118). Vid grav autism brukar svårigheter att kommunicera yttra sig genom avsaknad av talspråk eller upprepning av olika slag och grad. Det är även svårt att förstå talade meningar, medan förståelsen av enstaka ord kan vara god. Vid en svag autism, Asperger syndrom, brukar kommunikationsstörningen yttra sig i form av ett pedantiskt talspråk, avvikande kroppsspråk och en nedsatt förståelse av talat språk. Detta kan ske trots bra förmåga att förstå enstaka ord och skrivet språk. Vid en grav autism brukar det komma till uttryck att barnet har begränsande motoriska handlingar som handviftningar, kroppsgungningar eller liknande rutiner eller ritualer. Detta förekommer inte vid Asperger syndrom. Här märks problem kring en begränsning i något eller några få intressen som ofta bygger på utantill-kunskap eftersom barnet endast utför dessa intressen. (Beckman, Kärnevik & Schaumann 1994, s. 10)

Utöver Kanners syndrom och Asperger syndrom, finns också Heller syndrom, Rett syndrom och ytterligare tillstånd som är förenade med autistisk störning. Phetrasuwan et al. (2009, s 207 f.) skriver att autism och relaterade störningar i vår samtid ska betraktas som en spektrumstörning, spectrum disorder, ASD, till svenska översatt, autismspektrumtillstånd, AST. I den här studien kommer de olika diagnoserna inte särskiljas utan beskrivas som autism och autismliknande tillstånd och är inriktad på elever med autism men utan en utvecklingsstörning.

1.2.2 Läroplan för grundskolan

På grund av skollagens förändring följer nu elever med diagnosen autism men utan en utvecklingsstörning läroplanen för grundskolan, Lgr 11. I Lgr11 finns det olika riktlinjer som lärare bör följa. Det finns tydliga direktiv att undervisningen ska anpassas och tas hänsyn till

varje elevs förutsättningar och behov samt att skolan har ett särskilt ansvar för elever som av olika anledningar har svårt att nå målen. Därtill står att undervisningen aldrig kan utformas lika för alla. (Skolverket 2011, s. 8 ff.)

1.2.3 Kursplan för Idrott och hälsa

I kursplanen för ämnet idrott och hälsa i grundskolans läroplan står det att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- röra sig allsidigt i olika fysiska sammanhang,
- planera, praktiskt genomföra och värdera idrott och andra fysiska aktiviteter utifrån olika synsätt på hälsa, rörelse och livsstil,
- genomföra och anpassa utövningar och friluftsliv efter olika förhållanden och miljöer, och
- förebygga risker vid fysisk aktivitet samt hantera nödsituationer på land och i vatten.

Det står även att undervisningen ska skapa förutsättningar för alla elever att delta i skolans fysiska aktiviteter, som ska bidra till att eleverna utvecklar en tilltro till sin egen fysiska förmåga. (Skolverket 2011, s. 40) De övergripande delarna i det centrala innehållet i Lgr 11 från årskurs 1-9 handlar om rörelse, hälsa och livsstil samt friluftsliv och utövning (Skolverket 2011, s. 41 ff.).

1.2.4 Undantagsbestämmelsen

Undantagsbestämmelsen, som ibland kallas pys-paragrafen, är en bestämmelse i skollagen som ger läraren möjlighet att bortse från vissa delar av kunskapskraven vid betygssättning och kan inte tillämpas för undervisningen. Undantagsbestämmelsen kan användas om det finns särskilda skäl, till exempel om eleven har en funktionsnedsättning som hindrar eleven att nå upp till ett visst kunskapskrav. Syftet är att skapa lika förutsättningar för elever som annars inte haft någon möjlighet att nå ett visst betyg. För elever med funktionsnedsättningar kan det vara omöjligt att nå vissa delar av kunskapskraven. Kan inte elevens svårigheter lindras med hjälp av ett särskilt stöd kan undantagsbestämmelsen användas av läraren. I samråd med rektor och andra berörda lärare beslutas hur bestämmelsen ska appliceras. Ibland kan det finnas ett behov av att rådfråga en specialist för att bedöma de enskilda delar av kunskapskraven som eleven inte når upp till. I andra fall handlar det endast om bristande kunskaper som inte bara beror på en funktionsnedsättning. Vilka enskilda delar av kunskapskraven läraren väljer att bortse ifrån beror på vilken funktionsnedsättning eleven har eftersom de kan framträda på väldigt olika sätt. (Skolverket 2014b; Skolverket 2015a)

1.2.5 Resursskolor

I en resursskola ska elevgruppen vara mindre än i en vanlig grundskoleklass, det ska vara en hög personaltäthet, personalen ska ha en specifik kompetens och utbildningen ska anpassas utifrån elevernas behov (Skolverket 2014c). Enligt Skolverket ökar antalet fristående skolor som enbart tar emot elever i behov av särskilt stöd. Dessa skolor tar främst emot elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som ADHD eller autismspektrumtillstånd. Skolverket (2014d) noterar dock att bara en liten andel av eleverna som går på dessa skolor uppnår kunskapskraven. Skolverket (2008) konstaterar att den viktigaste faktorn för elevers studieresultat är lärarens kompetens. Vikten av att läraren har en bred undervisningsrepertoar och kan variera och anpassa sin undervisning efter alla elevers olika behov och förutsättningar betonas.

1.2.6 Särskilt stöd

Elever som går i en vanlig grundskola, och inte i en resursskola, kan bli placerade i en särskild undervisningsgrupp. Om det finns särskilda skäl kan en elev som går i grundskolan få särskilt stöd som antingen kan ges enskilt eller i annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt är placerad i. (Skolverket 2015b, s. 20) Det kan till exempel handla om att eleven har svårigheter i det sociala samspelet som kan indikera ett autismspektrumtillstånd (AST). Visar det sig att eleven är i behov av ett särskild stöd efter en utredning ska skolan ge eleven det. (Skolverket 2014a, s.47 f.) Det särskilda stödet kan exempelvis ges i form av särskilda lärarinsatser, elevvårdande insatser, anpassning av lokaler eller stöd av elevassistent (Autism och Asperger förbundet 2014-09-25).

1.3 Tidigare forskning

Dispositionen av forskningsläget är uppdelat i fem olika teman. Det första temat handlar om att skapa en positiv undervisningsmiljö för elever med autism och beskriver hur lärare kan tänka kring olika situationer i undervisningen. Det andra temat handlar om vilka svårigheter som kan uppstå för elever med autism, både i idrottshallsmiljöer och mer allmänt. Det tredje temat handlar om vilka positiva fördelar fysisk aktivitet kan bidra med för personer med autism och vilka aktiviteter som är bra för dem att delta i. Det fjärde temat handlar om olika hjälpmedel som rekommenderas för lärare i idrott och hälsa som undervisar elever med autism, vad de bör tänka på kring kommunikation och utformning av lektioner. Det femte, och sista temat handlar om hur lärare bör tänka kring individanpassad undervisning.

1.3.1 Att skapa en positiv undervisningsmiljö

Fittipaldi-Wert och Mowling (2009, s. 39) skriver i sin studie "Using Visual Supports for Students with Autism in Physical Education" att autismspektrumstörning är den utvecklingsnedsättningen som ökar mest i USA, där en elev på 150 får en diagnos. På grund av detta är det en stor sannolikhet att de flesta lärare i idrott och hälsa under sin yrkestid kommer att få undervisa elever med autism, eftersom de oftast är inkluderade i den vanliga skolklassen i grundskolan. De konstaterar vidare att lärare kan skapa en positiv undervisningsmiljö som kan öka elevernas lärande om läraren har en förståelse för autism och vad som kännetecknar elever med autism.

Meneers och Smiths studie "Teaching Physical Education to Students with Autism Spectrum Disorders" (2011, s. 22) markerar att fysisk aktivitet kan vara en stor utmaning för elever med autismspektrumstörning, men när lämpliga strategier används för att möta elevens fysiska, kognitiva, emotionella och sensoriska behov kan lektionerna i idrott och hälsa vara en av de mest positiva stunderna under hela dagen för en elev med autism. Meneer och Smith skriver även i en tidigare studie "Physical Education for Students with Autism: Teaching Tips and Strategies" (2008, s. 34) att för lärare i idrott och hälsa är det viktigt att tänka på att de aktiviteter som används för elever med autism ska se till att eleverna känner sig trygga, att de kan lyckas samt att de får göra aktiviteter som är utmanande men inte för överstimulerande.

Zhang och Griffins (2007, s.35 ff.) har i sin studie "Including Children with Autism in General Physical Education: Eight Possible Solutions" utformat och prövat en generell lärandestrategi som de anser fungerar framgångsrikt för lärare i idrott och hälsa för elever med autism. Dessa elever hade varit inkluderade i en vanlig skolklass med elever utan autism. Deras strategi innehåller tre olika delar: den första delen handlar om vad du lär ut (hur du justerar innehållet), den andra om hur du undervisar (undervisningsmetoder) och den sista delen om var och med vad du lär (miljön). Zhang och Griffins poängterar att när läraren ska justera innehållet ska lektionerna planeras utifrån alla elevers olika behov, och fokusera på elevernas styrkor och intressen. Därtill bör läraren uppmärksamma att elever med autism har sociala svårigheter vilket därför gör att lagsporter inte är deras starka sida. Är undervisningsinnehållet en lagsport, bör läraren fokusera på tekniken och mindre gruppaktiviteter än på det färdiga spelet. Tonvikten i undervisningen i idrott och hälsa bör vara på individuella sporter som till exempel simning, gymträning, skridskor eller längdskidor. De har beskrivit olika metoder att använda vid instruktioner, det vill säga hur

undervisningen bör struktureras och genomföras. Det betonas att läraren bör ha en förutsägbar klassrutin som eleverna känner till: eleverna värmer upp, övar på olika tekniker, spelar ett spel, tar bort utrustning och varvar ner. Vid instruktioner ska läraren vara koncisa och kortfattade. Läraren bör demonstrera vad det är eleverna ska få göra, och gärna använda sig av bilder när olika aktiviteter visas då elever med autism har lättare att förstå vid visuella instruktioner. När eleverna ska byta eller avsluta en aktivitet ska eleverna i förväg genom att läraren till exempel använder en timer som är ställd på ett par minuter göras förberedda på vad som ska ske.

Även Groft-Jones och Block (2006, s. 25f.) skriver i sin studie "Strategies for Teaching Children With Autism in Physical Education" om vikten av att elever med autism ska få följa samma rutiner varje gång de kommer till idrottshallen. De beskriver att eleverna bör veta vart samlingen hålls i hallen och sedan börjar eleverna med en enkel uppvärmning, följt av aktiviteter, och ett tydligt avslut på lektionen där eleverna hjälper till att plocka bort använt material. Eleverna bör sedan ha en bestämd plats för en avslutande aktivitet som gärna får vara avslappnande som till exempel yoga.

Zhang och Griffins (2007, s. 35 ff.) tar vidare upp miljön där läraren undervisar. De beskriver behovet av att skapa ett positivt klimat och en miljö för eleverna. Onödiga distraktioner i idrottshallen ska tas bort eller minimeras. Läraren bör ta bort material som inte används och lägga det i ett förvaringsrum. Andra distraktioner kan vara för stora ytor som skapar en akustik som kan vara svår att hantera för eleverna eller starka lampor, därför kan läraren om hen har möjlighet dimma ner ljuset. För elever med autism bör miljön som eleverna undervisas i varieras (inomhus, utomhus, på en tennisplan, i en park eller fritidsanläggningar etc.). Alla undervisningsmetoder som är utformade för elever med autism fungerar inte på varje elev, därför bör läraren välja ett undervisningssätt som är baserat på de unika behov varje elev har för att skapa en positiv undervisning inom idrott och hälsa.

1.3.2 Svårigheter för elever med autism

Meneer och Neumeier (2015, s. 44) beskriver i sin studie "Promoting Physical Activity for Students with Autism Spectrum Disorder: Barriers, Benefits, and Strategies for Success" att elever med autism i högre utsträckning har övervikt, fetma eller är inaktiva. Detta beror på olika faktorer såsom sensorisk överstimulering, social ångest, fysiska hinder och funktionshinder. Även ärftlighet, mediciner, dåliga sömnmönster och atypiska ätvanor är faktorer som påverkar fysiska aspekter. Utöver dessa faktorer har de flesta med autism en svag eller fördröjd motorik (hand-öga koordination, perceptuella problem, svårigheter med

balansen) vilket påverkar deras fysiska aktivitet. Bristen på motorisk kontroll kan vara frustrerande för elever med autism då de har svårt att delta i undervisningen i idrott och hälsa tillsammans med andra elever (speciellt vid inkluderad undervisning med elever utan autism).

Vissa situationer som kräver social förståelse eller som har bristande struktur kan vara väldigt utmanande för individer med autism och kan leda till isolering, utbrott och högre stressnivåer. När en lärare undervisar elever med autism måste förståelse för dessa svårigheter finnas hos läraren samtidigt som läraren har ett ansvar att engagera elever med autism i undervisningen i idrott och hälsa. Lärare i idrott och hälsa har ansvaret att hjälpa elever som har svårigheter med motoriken och tillhandahålla eleven en variation av olika spel, sporter och konditionsbaserade aktiviteter för att utmana och utveckla elevens motorik. Elever med autism som har problem med motorisk kontroll vet ofta hur de ska göra med sin kropp men har svårt att göra en sekvens av olika rörelser korrekt. De kan göra isolerade rörelser men har väldigt svårt att göra kombinerade rörelser. Barn över sju år bör kunna göra kombinerade rörelser utan något hinder, men individer med autism kan ha problem med sådana rörelser hela livet. (Todd 2012, s.33)

Ett av kriterierna för en diagnos inom autism är social interaktion, vilket till exempel innebär svårigheter att dela intressen med andra (Phetrasuwan et al. 2009 s. 206 f.). Detta kan betyda att en viss aktivitet som en elev gillar att göra i idrottshallen, kanske inte gillas av en annan elev. Ett annat kriterium är begränsade intressen och aktiviteter vilket påverkar hur läraren bör utforma innehållet i idrott och hälsa. Zhang och Griffin (2007, s.37) menar dock att det är viktigt för elever med autism att interagera med sina klasskamrater i olika fysiska aktiviteter. Eleverna har svårt med den sociala integrationen, men måste lära sig att vara integrerade i sociala sammanhang. Detta kan ske genom att eleven övas i att hälsa på sina klasskamrater, dela utrustning eller att delta med andra medlemmar i en grupp i en aktivitet. Är eleverna med autism inkluderade i undervisningen i idrott och hälsa med vanliga elever är det bästa sättet att använda dessa elever som hjälp för att lära sig att socialisera.

I idrottshallen finns det också många distraktioner såsom höga ljud från olika bollar som studsar eller klasskamrater som låter och rör sig snabbt runtomkring i hallen. Det blir även en del beröring i olika lekar, och alla dessa saker berör den del av den sensoriska överkänsligheten elever med autism har. Detta kan därför leda till besvärliga beteenden, där vissa elever kommer springa iväg, börja gråta eller skrika. Det är därför bra, betonar Groft-Jones & Block (2006, s. 27) om läraren vet vilka distraktionsproblem eleven har för att kunna hjälpa eleven. För elever som har hög känslighet för ljud kan läraren tillgodose dem med ett par hörlurar som håller ljudet ute. För andra typer av distraktions känsligheter kan läraren be

elevassistenten gå iväg med eleven ett par minuter eller hela lektionen om det blir för besvärligt.

1.3.3 Fördelar med fysisk aktivitet för elever med autism

Fysisk aktivitet är, trots svårigheter med motoriken hos elever med autism, väldigt givande. Forskning har visat att fysisk aktivitet har gett positiva effekter på störande och stereotypa beteenden och även en minskning av Body Mass Index, BMI. Personer med autism brukar sällan vara involverade i fysiska aktiviteter och är väldigt stillasittande. Forskning visar att när elever med autism slutar grundskolan minskar den fysiska aktiviteten väldigt mycket. Detta beror på att personer med autism inte är integrerade eller är åtskilda från olika fysiska aktiviteter utanför skolan. En annan orsak kan vara att dessa personer inte söker sig till föreningar som bedriver olika typer av fysiska aktiviteter på grund av svårigheter med motoriken. (Todd 2012, s.36 f.)

Fysisk aktivitet är ett viktigt inslag i det dagliga livet för människor med autism. Aktiviteter som kraftigt ger en förhöjd hjärtaktivitet och förbättrad syresättning av blodet ger framför allt effekt på nervsystemet och är därför passande för människor med autism. En sådan aktivitet är speciellt jogging. Andra fysiska aktiviteter som ökar det fysiska välbefinnandet och rörligheten bör också inorporeras. Styrketräning, dans, simning med mera är bättre än långa och långsamma promenader. Simning är en träningsform som inte bara tränar deras simförmåga, utan även annat såsom av- och påklädning, hygien och att vara bland främmande människor. Fysisk aktivitet är något som många med autism inte själva tar initiativ till och de brukar ofta streta emot det i början. Många drabbas också av övervikt tidigt i livet. Det är bra att successivt öka den fysiska aktiviteten, pröva sig fram och se vilka effekter det blir. Det är dock sällan den fysiska aktiviteten tas till vara, och därför behövs det hjälp av personal på exempelvis ett daghem att hjälpa personer med autism att hitta glädjen med fysisk träning. (Beckman, Kärnevik & Schaumann 1994, s. 99 ff.)

1.3.4 Hjälpmedel i undervisning i idrott och hälsa

Barn med autism har bland annat nedsatt språk- och kommunikationsförmåga (Phetrasuwan et al. 2009, s. 206 f.) vilket innebär att undervisningen måste anpassas därefter. På grund av en bristande kommunikationsförmåga kan elever med autism ha svårt att förstå vad som ska göras och när, vilket kan leda till ångest och förvirring (Fittipaldi-Wert och Mowling 2009, s. 39). Inom undervisningen i idrott och hälsa används oftast verbal kommunikation för att förklara och instruera olika aktiviteter samt ge feedback. Detta kan dock vara problematiskt

för någon med en diagnos inom autism. Därför är det viktigt för lärare i idrott och hälsa att förstå att det finns skillnader i hur elever kommunicerar. Vissa elever kan kommunicera och förstå verbalt, medan vissa elever med autism inte pratar eller har ett minimalt språk, vilket gör att de har svårt att förstå det talande språket. (Fittipaldi-Wert & Mowling 2009, s. 39 f.; Groft-Jones & Block 2006, s. 26)

I undervisningen i idrott och hälsa kan lärare använda sig av olika visuella scheman och andra visuella hjälpmedel. Eftersom elever med autism har svårt att ta till sig nya rutiner underlättar det för de om det ser liknande ut i idrottshallen som i klassrummet. I klassrummet används ofta ett visuellt schema över dagen med hjälp av olika bilder och ord som visar de olika aktiviteterna som sker. Detta schema kan även användas inom idrott och hälsa där eleverna kan följa de olika momenten som ska göras. Ett exempel på hur det kan se ut är ett schema i två kolumner, där den ena kolumnen visar bilder av aktiviteter som ska göras och klaras av. I den andra kolumnen får eleven flytta de bilder som redan är färdiga och checka av att de har gjort den eller de aktiviteterna. Dessa scheman används för att eleverna ska bli bekanta med de olika rutiner som undervisningen i idrott och hälsa innebär, vilket reducerar ångest och förvirring, och även ger eleven en känsla av att ha åstadkommit något. (Groft-Jones & Block 2006, s. 26)

När läraren ger instruktioner eller demonstrerar någon aktivitet till eleverna är det viktigt att läraren har elevens fulla uppmärksamhet. Groft-Jones & Block (2006, s. 26) menar att lärare bör se till att förenkla de muntliga instruktionerna och använda sig mer av en fysisk demonstration. Läraren bör se upp med hur hen använder vissa uttryck då de kan uppfattas av ett annat sätt av eleverna. Säger läraren ”försök nå taket när du hoppar”, ”frys” eller ”spring som vinden”, kan elever med autism bli förvirrade till skillnad från vanliga skolelever som kan bli motiverade av denna typ av metaforer. Elever med autism tar också vissa uttryck väldigt bokstavligt, det engelska uttrycket ”keep your eye on the target” skulle göra att eleven skulle närma sig målet och verkligen placera sin blick på det. Även uttrycket ”break a leg” (slanguttryck för lycka till) tar elever med autism bokstavligt och undrar varför läraren vill att hen ska bryta benet. Elever med autism har svårt att förstå meningen bakom orden, och därför bör enkla uttryck användas, och i detta fall bör läraren säga ”good luck” istället. (Breslin & Liu 2015, s. 11 f.)

För elever med en funktionsnedsättning är det av stor betydelse att få hjälp av elevassistenter. Forskning visar att assistenter har en positiv effekt för elever i behov av särskilt stöd, speciellt när det gäller att försöka hålla kvar elevernas engagemang och intresse för ämnet. Stödet i form av en elevassistent ska anpassas efter behovet och ska begränsas för

absoluta nödvändigheter. Detta för att elevernas självbestämmanderätt och sociala interaktion med andra elever ska främjas, och för att för mycket stöd skapar ett negativt beroende. (Skolverket 2015b, s. 37 f.) Symes & Humphrey (2011, s. 58) visar dock i sin forskning att ju mer stöd en elev får, desto mindre framsteg gör hen. Ökad kontakt med elevassistenten kan också leda till en minskad uppmärksamhet från klassläraren, kan motverka att eleven arbetar självständigt, och kan också leda till att elever med stöd från en elevassistent blir socialt utslagna. Detta är främst för elever med en autismspektrumstörning då deras sociala svårigheter redan gör dem mer utsatta.

1.3.5 Individanpassad undervisning i idrott och hälsa

Alla personer med en diagnos inom autismspektret har sina egna unika styrkor och svagheter, och därför är det svårt att individanpassa undervisningen för alla elever (Groft- Jones & Block 2006, s. 25). Autism påverkar alla barn och ungdomar på olika sätt och därför behöver alla elever olika hjälpmedel och/eller individuella anpassningar. En elev med autism kan en dag bete sig på ett sätt och andra dagen på ett annat sätt, det gäller därför att lärare i idrott och hälsa har bra kontakt med andra lärare. (Groft-Jones & Block 2006, s. 28)

En förmåga lärare i idrott och hälsa bör ha är att kunna se vilka instruktioner och aktiviteter elever med autism har svårt med och även vilken typ av feedback som eleven behöver för att hen ska vilja fortsätta med aktiviteten. Vidare bör lärare i idrott och hälsa se till att lära känna sina elever på ett mer individuellt plan och se till att vara medveten om alla elever i klassrummet. Läraren ska kunna hitta alternativa metoder för instruktioner, göra anpassningar till vissa aktiviteter, tillhandahålla olika sätt att motivera eleven och hitta olika metoder för kommunikation. Detta bör ske för att eleven ska få en trygg och positiv miljö som främjar elevens utbildning. (Thren & Engstrom 2009, s.19 ff.)

Meneer & Smith (2008, s. 36) lyfter i sin studie "Physical Education for Students with Autism: Teaching Tips and Strategies" bland annat fram att lärare ska vara förberedda på att kunna erbjuda en individuell aktivitet för en elev som inte vill vara med på den ordinarie klassaktiviteten. För många elever kan det vara bra att ha individuella aktiviteter under hela lektionen, då elever med autism har svårt för grupp- och lagaktiviteter. För att reducera frustration hos en elev med autism kan övningar och aktiviteter erbjudas som bygger på individens egna intressen. Detta motiverar och gör att eleven hittar en mening med aktiviteten. Läraren kan till exempel se till att eleven själv får kontroll över att välja två förbestämda aktiviteter. Det kan vara effektivt att dokumentera elevens framsteg, för att se vilka brister eleven har i olika färdigheter och för att utforma undervisningen för just den

elevens behov. För vissa elever kan det vara bra att ha individuella mål, och detta är något som läraren ska göra tillsammans med eleven bland annat när det rör sig om motoriska mål som eleven bör uppnå. Eleven bör ha en mental bild över vad som ska göras, och målen bör vara realistiska och uppnåeliga. (Simpson, Gaus, Biggs & Williams 2010, s. 50 ff.) Ett individuellt mål kan vara att eleven ska demonstrera att hen har färdigheter i att kasta, ta emot och slå ett föremål på sin egen nivå. Om en elev har svårt att vara med i gruppaktiviteter kan målet vara att hen ska medverka i 10 minuter i dessa aktiviteter och om eleven har svårt att medverka i undervisningen överhuvudtaget kan målet vara att hen ska vara med 20 minuter per lektion (Menar & Smith 2008, s. 33).

1.4 Syfte och frågeställningar

Syfte:

Syftet med studien är att undersöka lärares undervisning av elever med autism i ämnet idrott och hälsa på grund- respektive resursskolor.

Frågeställningar:

Vad innehåller undervisningen i idrott och hälsa och hur beskriver lärarna elevernas lärande?

Hur förhåller sig lärarna till kursplanen i idrott och hälsa?

Vilka individuella anpassningar sker och vilka motiv till olika anpassningar uppger lärare?

En kortare diskussion kommer att föras kring resultaten utifrån att lärarna är verksamma i två olika skolformer.

1.5 Teoretisk utgångspunkt – differentiated instruction

I denna studie kommer en teoribildning som utgår från ett didaktiskt förhållningssätt att användas som teoretisk utgångspunkt för bearbetning av studiens empiri.

Differentiated instruction – individualiserad undervisning, är enligt Tomlinson (2003, s. 3) en systematisk metod som används i undervisning för olika elever.

Undervisningsmetoden ska användas för att uppfylla varje elevs individuella behov och även för att maximera elevers inlärningsförmåga. Tomlinson nämner att om lärare ökar sin

förståelse av vem de undervisar och vad de undervisar, blir de mer flexibla i hur de undervisar.

Denna undervisningsmetod har visat sig vara effektiv när lärare undervisar elever med autism. Ontario Ministry of Education (2007, s. 40 ff) har utvecklat en handbok för lärare som undervisar i grundskolan och gymnasieskolan för elever med autism. Denna handbok tar bland annat upp olika sätt att undervisa elever med autism. Ontario Ministry of Education menar att inte finns en undervisningsmetod som är effektiv för alla elever med autism utan att en variation av olika metoder är det bästa för eleven. Den vetenskapligt underbyggda dokumentationen kring individualiserad undervisning som utgår ifrån Tomlinsons forskning i olika artiklar och böcker, har av utbildningsförvaltningen i Ontario bedömts som en relevant utgångspunkt för undervisning av elever med autism. Därför kommer denna studie att använda denna didaktiska teori som analysverktyg för de intervjuades utsagor.

Individualiserad undervisning utgår från att specifika förmågor eller svårigheter hos elever med autism kan synliggöras genom att dela upp eller variera följande:

Innehållet: djupet eller bredden av information eller färdigheter som ska läras ut.

Metoden: instruktionsmetoder som används med eleven, såväl som material som används till att framföra eller illustrera innehållet.

Utfallet av inlärningsituationen: vad slutprodukten kommer att vara eller se ut. Produkten kan antingen vara materiell, en färdighet som har förvärvats eller kunskap som har nåtts.

Utifrån dessa frågor är det nödvändigt att lärare tänker över vilka lärande mål som eleven ska nå:

- **Vad** vill vi att eleven ska lära sig? Vilka nödvändiga färdigheter eller kunskaper vill vi att eleven ska få?
- **Varför** lär sig eleven detta? Hur passar lärandemålet in i de specifika målen som eleven har?
- **Hur** ska eleven bäst lära sig detta? Vilka typer av aktiviteter, material, och stöd är lämpliga och effektiva för eleven? Hur ska eleven visa att hen har lärt sig?

För att kunna individanpassa undervisningen för eleverna behöver lärarna överväga att göra anpassningar till kursplanen, undervisningen och även vilka förväntningar de har på en elev beroende på elevens intressen, mognadsgrad och inlärningsmöjligheter.

Inom individualiserad undervisning görs individanpassningar inom olika delar i lärandeaktiviteter. Delar som beskrivs att detta är möjligt inom är hur läraren instruerar, material/resurser som används, hur indelning för eleverna sker i studentgrupper, hur nivå och

stöd ska anpassas, hur aktiviteter ska bedömas/utvärderas och hur uppgifter kan stödjas med tidsbegränsningar eller typ av uppgift.

När lärare använder sig av en metod där undervisningen individanpassas för alla elever bör läraren hela tiden ha ögonen på vad som passar för varje elev. Ett sätt att undervisa för eleven kan vara effektivt under en aktivitet men mindre effektivt under en annan eller efter en viss tid. Därför måste läraren vara medveten om elevens svar på undervisningen och se hur hans utveckling sker. (Ontario Ministry of Education 2007, s. 40 ff.)

I kommande resultatanalys kommer fyra aspekter särskilt att uppmärksammas: innehåll/metod/utfall och produkt.

2. Metod

2.1 Val av metod

Som undersökningsmetod i denna studie användes intervjuer, vilket är en av de vanligaste metoderna inom kvalitativ forskning (Eliasson 2010, s.22). Fördelen med att använda sig av en kvalitativ metod är att den är flexibel och går att anpassa efter situationen samt hur studien utvecklar sig. Om det krävs kan material samlas så länge det behövs fram tills att det inte finns mer att hämta. Kvalitativa metoder kan i jämförelse med kvantitativa metoder undersöka företeelser som är svåra att fastställa mängden av. Därför är en kvalitativ metod inte lämpligast att användas vid mätning med siffror, utan då ska en kvantitativ metod användas, men det var inte fallet i den här studien. (Eliasson 2010, s. 27 f.) Det finns olika typer av intervjuer, ostrukturerade, halvstrukturerade och strukturerade intervjuer. I denna studie har halvstrukturerade intervjuer använts. I en halvstrukturerad intervju kan intervjuaren gå mer in på djupet genom att fråga den intervjuade utifrån frågorna i intervjuguiden så långt som den intervjuade medger. Detta skiljer sig från en strukturerad intervju där uppföljning inte sker kring intressanta eller oväntade svar. (Eliasson 2010, s. 26 f.)

2.2 Urval

Kriterierna för urval av respondenter var att de skulle vara verksamma lärare i idrott och hälsa på en grundskola eller en resursskola, samt att de undervisar eller har undervisat elever med autism efter grundskolans läroplan. Detta urval gjordes på grund av att i en kvalitativ studie är det intressant att ha med individer som kan ge så informationsrik och djup data som möjligt (Hassmén & Hassmén 2008, s.108).

Att nå ett relevant urval av respondenter har varit något av ett detektivarbete. Urvalet har därför kommit att bestå av flera steg för att jag har behövt komplettera det. Urvalet började som ett bekvämlighetsurval som handlar om att urvalet kommer till på ett bekvämt sätt, och består av dem som råkar finnas till hands (Hassmén & Hassmén 2008, s. 91). Jag började med att kontakta grundskolor i Huddinge kommun och Haninge kommun, då dessa är närliggande kommuner till mig. Genom kommunernas hemsidor hittade jag skolor i kommunen och kontaktuppgifter till lärare i idrott och hälsa. Lärarna i idrott och hälsa kontaktades via mejl där de blev tillfrågade om de har undervisat eller för närvarande undervisar elever med autism. Eftersom jag inte fick svar från vissa lärare, och eftersom vissa svarade att de inte har undervisat/undervisar elever med autism, utnyttjade jag till sist en kontakt till mig som jag visste arbetar på en skola i Huddinge kommun. Denna lärare visade sig undervisa en särskild undervisningsgrupp på en grundskola och blev därför vald genom ett bekvämlighetsurval. Ett bekvämlighetsurval kan vara ett sätt att påbörja sin urvalsprocess, men kan sedan kompletteras med andra metoder för att få tag i ytterligare deltagare. (Hassmén & Hassmén 2008, s. 109)

Denna studie var tvungen att kompletteras med en annan urvalsmetod på grund av svårigheten att få tag i deltagare i de närliggande kommunerna. Ett strategiskt urval valdes därför som lämplig urvalsmetod för resterande deltagare. Vid ett strategiskt urval väljs deltagarna inte innan forskningen börjar, utan under tiden när utveckling av vilken kategori och teori som ska användas bestäms. (Hassmén & Hassmén 2008, s. 110) Vid det strategiska urvalet påbörjades en sökning efter skolor i hela Stockholms län. För att hitta lärare med erfarenhet av att undervisa elever med autism användes en sammanställning från Autism och Asperger föreningen (2015) över skolor i Stockholms län med resursskolor eller resursklasser i grundskolor. Den här sammanställningen hade inte använts för att nå ut till de första grundskolorna i de närliggande kommunerna, på grund av att jag inte hade kännedom om den. Eftersom jag redan hade fått tag i en lärare som arbetar i en grundskola med resursklasser var mitt mål att hitta ytterligare två lärare som arbetar med resursklasser eller hade elever med autism inkluderade i en vanlig grundskoleklass, och tre lärare som arbetar på en resursskola. Efter att jag hade tagit del av sammanställningen och efter förfrågningar till lärare i olika kommuner i Stockholms län fick jag till slut sex lärare som tackade ja till en intervju.

2.3 Urvalets utfall

I denna studie har sex lärare i idrott och hälsa intervjuats. Lärarna har i olika utsträckning undervisat elever med autism. De undervisar i kommunala grundskolor eller i fristående

resursskolor, där vissa lärare endast undervisar låg- eller högstadiet, medan vissa undervisar i grundskolans alla stadier. I det kommande resultatet kommer lärarna presenteras som L1-L6. Nedan följer en kortare presentation av lärarna med formell fakta och en beskrivning av deras uppfattningar kring undervisning av elever med autism.

Lärare 1 arbetar på en resursskola och har varit lärare i idrott och hälsa i ca 25 år och har undervisat elever med autism i sex år. Hen har gått en kurs i specialpedagogik på Gymnastik- och Idrottshögskolan, GIH, men anser att lärare måste lära sig mer än det för att kunna undervisa elever med autism. Läraren går regelbundet på kurser och föreläsningar.

Lärare 2 arbetar med resursklasser i grundskolan och har varit lärare i idrott och hälsa i ca 37 år. Hen har undervisat i resursklasser till och från under sin tid som lärare, men har undervisat i resursklasser på sin nuvarande skola i tio år. Förutom en lärarexamen i idrott och hälsa har hen även utbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar via Lärarlyftet och andra kurser utöver det. Hen säger att det är bra att ha någon tidigare erfarenhet av elever med autism för att kunna förstå problematiken bakom innan undervisning för elever med autism eller autismliknande tillstånd sker.

Lärare 3 arbetar med resursklasser i grundskolan. Hen har varit lärarvikarie i idrott och hälsa i ca ett år och har undervisat elever med autism i cirka ett halvår. Hen har gått en kurs i specialpedagogik på GIH men inget utöver det.

Lärare 4 arbetar på en resursskola och har varit lärare i idrott och hälsa i 33 år och har undervisat elever med autism i ca åtta år. Hen har ingen speciell utbildning inom specialpedagogik, men har gått mycket kurser och föreläsningar i ämnet, samtidigt som hen följer utvecklingen i olika tidskrifter.

Lärare 5 arbetar med resursklasser i grundskolan. Hen har varit lärare i idrott och hälsa i sju år och har undervisat elever med autism i två år. Hen har 60 hp specialpedagogik i sin utbildning.

Lärare 6 arbetar på en resursskola och har varit lärare i idrott och hälsa i cirka ett halvår och har under denna period undervisat elever med autism. Hen har tidigare arbetat som elevassistent på en resursskola och upplever att den erfarenheten har hjälpt i hens nuvarande arbete med elever med autism. Hen har ingen utbildning i specialpedagogik, men funderar på att vidareutbilda sig inom det.

2.4 Genomförande

Alla lärare kontaktades via mejl, där de fick en beskrivning över vad studien skulle innehålla, vilken erfarenhet som de förväntades ha samt ungefär hur lång tid intervjun förväntades ta.

Efter att de tackat ja till att bli intervjuade kom vi överens om en dag och tid under de veckorna som jag hade gett som alternativ. Eftersom det fanns en svårighet kring att få tag i intervjupersoner fick första intervjun agera som en pilotintervju. Den intervjun gav dock svar som ansågs användbara för att besvara frågeställningarna och fick därför vara med i studien.

Alla intervjuer förutom en genomfördes i anslutning till skolans lokaler där den verksamma läraren arbetar. Lärarna fick själva välja plats för intervjun. Platser där de flesta intervjuerna genomfördes i var i ett klassrum eller i ett personalrum. En intervju genomfördes dock i en idrottshall på grund av utrymmesbrist. Den intervjun flyttades sedan till ett personalrum efter ungefär hälften av intervjun. I hälften av intervjuerna upplevde jag störningsmoment, i form av att andra lärare gick in och ut ur rummen, höga ljud från elever, att elever kom in i rummet under intervjun eller att lärarnas telefoner ringde. Detta gjorde att intervjun var tvungen att avbrytas under några sekunder, men i ett fall i flera minuter, vilket gjorde att vi blev avbrutna mitt i en fråga och att intervjupersonen kom av sig. Dock försökte jag så gott det gick att få intervjupersonen att fortsätta berätta ifrån där hen slutat innan. I stora drag anser jag att de intervjuades svar inte påverkades negativt av de olika störningsmomenten.

Intervjuerna spelades in med en så kallad ”inspelningsapp” på min mobiltelefon, och alla respondenter godkände att intervjun fick spelas in. Intervjuerna tog mellan 30-55 minuter beroende på hur respondenterna valde att formulera sina svar. Under intervjun använde jag mig av intervjuguiden (se bilaga 3) som stöd, men försökte hela tiden ha ögonkontakt med den intervjuade för att visa intresse för vad hen sa.

Intervjuerna flöt på bra, det var hela tiden någon som pratade och respondenterna som blev intervjuade ville verkligen dela med sig av sina kunskaper och erfarenheter inom ämnet.

2.5 Databearbetning

Databearbetningen skedde i olika steg. Först påbörjades en transkribering av intervjuerna. Detta skedde så fort som möjligt efter intervjun, dock inte samma dag. När jag hade transkriberat klart en intervju, lyssnade jag på den en gång till. Varje intervju lyssnades av två gånger för att se till att jag inte hade missat något eller att jag hade hört fel. Andra steget i databearbetningen var en innehållsanalys där jag kategoriserade intervjuutsagorna (Kvale & Brinkmann 2014, s. 241). Jag började med att läsa igenom utskrifterna och valde ut avsnitt som bildade likartade teman. Dessa olika teman lades sedan in i ett Word-dokument där de samlades under mina olika frågeställningar för att ge mig en överblick av utsagorna med hjälp

av kategoriseringen. Utifrån detta påbörjades arbetet med att skriva en resultatredovisning och en sammanfattning av denna. Därefter gjordes en analys av empirin med hjälp av min teoretiska utgångspunkt, individualiserad undervisning.

2.6 Reliabilitet

Reliabilitet menar Kvale och Brinkmann (2014, s. 295) handlar om tillförlitlighet och att resultatet kan reproduceras vid andra tidpunkter och av andra forskare. För den här studien handlade det bland annat om att ha rätt intervjupersoner, att de skulle ha den erfarenheten som krävs för att kunna svara på frågor kring undervisning i idrott och hälsa för elever med autism. Frågorna som ställdes under intervjuerna var speciellt viktiga ur tillförlitlighetssynpunkt. De skulle utgå ifrån studiens syfte och frågeställningar. Följdfrågor har använts och inte i en begränsad omfattning. För att öka studiens reliabilitet redovisas inte endast direkta citat från intervjuerna utan dessa har blandats med beskrivningar av vad som har sagts. (Trost 2005, s. 114)

Andra sätt att öka reliabiliteten har varit att ställa samma frågor till alla intervjupersoner och också i samma ordningsföljd. Dock, eftersom alla svarar olika på frågorna, ställdes olika följdfrågor till intervjupersonernas svar för att få ut mer av svaret. Även detta för att höja reliabiliteten avseende att få så innehållsrika svar som möjligt från de intervjuade. Det som även ökade reliabiliteten är att intervjuerna spelades in, och att jag samtidigt som detta skedde inte förde anteckningar. Detta kunde då ha resulterat i att jag möjligtvis hade missat vissa delar av vad intervjupersonerna sa.

Genom att vara ensam som intervjuare finns det ingen annan som genomför och analyserar intervjuerna, vilket gör att risken för feltolkningar minskar.

2.7 Validitet

Validitet innebär giltigheten i en undersökning och handlar om att metoden undersöker vad den påstås undersöka (Kvale & Brinkmann 2014, s. 296). För att öka validiteten i denna studie genomfördes en första intervju som också fick fungera som en provintervju.

Under den första intervjun testades frågorna för att se om de skulle ge svar som kunde besvara studiens frågeställningar och vara möjliga att använda samt för att se om vissa frågor inte gick att använda, eller om de feltolkades. En beredskap fanns för att denna intervju inte skulle gå att använda, om det hade visat sig att frågorna inte hade fungerat för att samla in intervjudata till studien i enlighet med studiens syfte.

För att öka validiteten valdes skolor som antingen var resursskolor eller grundskolor. Resursskolor har oftast olika profiler, där vissa endast tar emot elever med Asperger, och andra med mer grav autism. I grundskolor finns det olika resursgrupper som kan ha profiler för elever med autism men även ADHD eller andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Valet av skolor påverkades inte av vilken profil skolan hade.

2.8 Etiska överväganden

Det är viktigt att förhålla sig till forskningsetiken, att visa respekt och ta hänsyn till de som blir intervjuade. Fyra olika punkter har betonats i denna studie och det är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Hassmén & Hassmén 2008, s. 390). De som blir intervjuade ska informeras om studiens syfte och metoder och även att de vet att de får ställa frågor om studien om de vill. Detta meddelades redan vid första kontakten via mejl. Vidare är det viktigt att de som blir intervjuade har blivit informerade om att de kan avböja att delta eller avbryta sin medverkan, de fick veta att deltagandet är frivilligt och om de inte ville vara med i studien skulle detta ske utan negativa konsekvenser. De som deltog i intervjuerna fick också veta att deras anonymitet skyddas, och att inga personuppgifter kommer att vara med i studien. Jag betonade också att det endast är jag som kommer att lyssna och transkribera intervjuerna och att när det är klart kommer inspelningarna att raderas från min mobiltelefon. (Johansson & Svedner 2010, s.22) Intervjupersonerna fick även veta att de insamlade uppgifterna från intervjuerna endast kommer att användas för forskningsändamål till den här studien (Hassmén & Hassmén 2008, s. 390).

3. Resultat

Resultatet är uppdelat i tre delar. Första delen består av en resultatredovisning från intervjuerna. Den är uppdelad utifrån studiens tre olika frågeställningar. Andra delen är en sammanfattning av resultatet. Sista delen är en kortare diskussion om skillnader och likheter kring lärarnas undervisning i idrott och hälsa på de två olika skolformerna, grundskola med resursklasser och fristående resursskola.

3.1 Undervisningens innehåll och elevernas lärande

När lärarna i idrott och hälsa får beskriva hur det är att undervisa elever med autism och när de berättar hur de undervisar är det två ord som de flesta betonar är väldigt viktiga att tänka på vid undervisning för dessa elever. Dessa ord är tydlighet och struktur. L1 berättar att *Man måste ha mycket tydlig struktur, det går inte att ändra någonting som man har planerat,*

allting ska vara förberett innan. L1 planerar sina lektioner kring tre olika moment, det ska vara en uppvärmning, en huvuduppgift och en avslutande aktivitet. Genom att alltid ha tre olika saker, vet eleverna vad som kommer ske under lektionerna. De får också alltid veta vilka slags aktiviteter som kommer ske under lektionen och detta vet de under hela terminens gång och då kan de övriga lärarna och resurspedagogerna i resursskolan gå igenom det innan eleverna kommer till idrottshallen som en påminnelse. L1 berättar även att *Får jag för mig att jag ska göra något annat då kan det bli kaos.* Genom att hela tiden förberedda eleverna på vad de ska göra innan, och använda sig av den tydliga strukturen undviker läraren helt enkelt att det blir kaos i idrottshallen.

L4 säger att *När man jobbar med det här är det otroligt viktigt med struktur.*

L4 säger att eleverna som går på resursskolan hen undervisar på får hem ett veckobrev på fredagar där det står vilken aktivitet som kommer att vara på nästa idrottslektion. Idrotten är på tisdagar och då sker även en påminnelse på måndagen innan eleverna går hem om detta, och även när de kommer till skolan på tisdag morgon ser de på tavlan vad de ska göra.

L4 säger att förberedelsen är jätte viktig, och det är därför hen går igenom dagsschemat tydligt och berättar vad som kommer ske på idrottslektionerna. L4 brukar börja med en samling på läktaren där hen går igenom vad som ska ske under lektionen, sedan sker en kort uppvärmning, därefter delas de i grupper, och avslutar med en kort återsamling.

L5 beskriver att *Det är ju annorlunda, framförallt måste man ju tänka på tydligheten och att tänka på att de tar oftast tar allting väldigt bokstavligt, så att man får ibland tänka på hur man uttrycker sig samtidigt som man måste vara väldigt tydlig med att både prata och att visa.* L5 menar att tydlighet kring hur lärare pratar med eleverna är viktigt, därför att en svårighet som eleverna med autism har är att de till exempel inte vet vad tennis är för någonting och hur spelet går till, till skillnad från en vanlig klass där nästan alla elever vet vad det är även om de kanske inte kan alla regler utantill.

L2 förklarar att *Man ska ha rutiner, men sen när man har haft de ett tag så känner jag att det är nyttigt för dem att inte alltid ha exakt samma rutiner, och att jag inte behöver gå igenom vad vi ska göra.* Det L2 menar är att hen vill göra det så normalt som möjligt för de resursklasser hen undervisar i. Hen säger att *Jag tycker det är viktigt att de ska få göra samma saker som de andra barnen, att de liksom inte har sjukgymnastik utan de har sett en fotboll, även om vi hoppar höjd nån gång så har vi jättelågt.* L2 vill att de ska testa på aktiviteter som görs i en vanlig klass också, så att de inte lever i en helt annan värld.

L3s fokus på idrottslektionerna i hens resursklasser i grundskolan är att eleverna ska få utlopp för sin energi (hen undervisar elever med autism som också har kraftig ADHD)

och försöker fokusera mycket på att eleverna ska få röra på sig, och lyssnar på vad de vill göra för att göra undervisningen så attraktiv som möjligt för att alla elever ska vilja delta.

Samlingen har läraren i klassrummet för att förklara vad de ska göra och försöker sedan hålla sig till det hen har tänkt sig så gott det går. Under samlingens gång försöker läraren verkligen se till att alla är med, och att alla har förstått vad som ska göras innan lektionen sätts igång. Är det trots det någon som inte förstått när det är dags att börja, står läraren kvar med den eleven och förklarar igen eller ber den titta på hur de andra klasskamraterna gör. L3 anser att allting tar mycket längre tid för dessa elever:

Jag tänkte köra innebandy under två lektioner, då jag hade tänkt att ha en teknikträningslektion och sedan gå vidare till att lektion två köra repetition av tekniken och gå över till smålagsspel, men det tog så mycket längre tid och då blir, då slutade lektion två, med att eleverna, i princip alla elever blev jättearg, för att det inte blev som jag hade sagt. Så det, just strukturen är viktig för de här eleverna tycker jag, som sagt viktigt för alla, men speciellt för de här.

Även L3 berättar alltså om hur viktig strukturen är för elever med autism såsom de flesta andra lärare har nämnt.

Ett annat ord som vissa av lärarna talar om är upprepning. L5 säger att många moment som hen gör under lektionerna upprepas i flera veckor, *Man kanske kör hinderbana i flera veckor, skillnaden är att man kanske flyttar om några hinder, men att man har samma återkommande många gånger, så upprepning är det liksom det jag lägger fokus på, och att just vara extra tydlig.* Andra lärare talar om upprepning kring instruktioner och inte endast aktiviteter. L6 berättar att *Ibland måste jag upprepa 1000 gånger.* L6 menar att hen måste fråga eleverna en och en om eleven har förstått vad som ska göras under en viss aktivitet, och frågar *Vad ska du göra, kan du berätta vad du ska göra,* och först kanske eleven svarar att hen vet, men sedan frågar läraren igen och då säger eleven att hen inte vet. Läraren måste fråga eleven igen och igen tills eleven verkligen har förstått vad den ska göra. L4 menar att ett viktigt stöd för eleverna är den tydliga instruktionen. Läraren menar att för vissa elever måste hen upprepa instruktionerna, att det inte räcker med att bara säga till dem på den korta samlingen. Läraren är medveten om att hälften av eleverna inte tar in vad hen har sagt, och brukar oftast behöva ge eleverna nya instruktioner under en aktivitet när de inte har förstått.

I sin undervisning använder sig de flesta lärarna av olika visuella hjälpmedel. L1 använder sig av en liten whiteboard där hen tydligt beskriver vad det är eleverna ska göra under lektionen: *1, 2, 3 och vartefter vi gjort de olika så suddas det ut så de ser att det försvinner och liksom, så att det blir tydligt.* L6 beskriver att hen använder bilder som stöd för sina elever på resursskolan hen arbetar på: *Jag visar att vi ska ha samling, vi ska ha*

*uppvärmning med bild, och om det är banor så brukar jag ta bild, jag bygger en bana och tar en bild, eller på en station och tar en bild, om jag har svårt att få bild på nån aktivitet som jag snabbt kom på så brukar jag skriva på tavlan och sen enkelt beskriva steg. L6 säger även att ett klassrum bokas ibland för att visa något som är svårt att förklara. L6 berättar dock *Jag skulle vilja ha en clevertouch¹, för de här eleverna behöver se nånting väldigt tydligt. Om jag till exempel kan göra en kullerbytta, de kommer säga vad bra att du kan och inte jag, men om de ser till exempel en videoinspelning och sen små barn som klarar det här, det blir lite enklare för dem.* När L6 visar en övning, brukar hen också ta hjälp utav en elevassistent, och förklarar tydligt och långsamt samt visar även flera gånger vad det är eleverna ska göra.*

L3 säger att:

Jag använder mig av mig själv mycket också, att jag visar övningar, inte bara förklarar, utan säger vi ska springa runt åt det här hållet, då springer jag ett varv för att visa, nu är grupperna så små så jag har inte behövt använda västar eller så, när jag ställer exempelvis upp banor så försöker jag att använda mig av färgade koner för att visa åt vilket håll de ska, i vilken riktning, i vilken ordning, försöker göra det så tydligt som möjligt.

L3 använder sig av sig själv och olika material som finns att tillgå i idrottshallen, för att det ska vara tydligt för eleverna. Även L5 pratar om vikten av tydlighet när hen ska visa eleverna något. Är det en hinderbana som läraren har byggt brukar hen visa och vara tydlig i de olika stationerna vad eleverna ska göra. L2 säger att hen använde sig av visuella hjälpmedel mycket mer förut, och skrev upp vad de skulle göra men tycker inte att det behövs längre. L2 vet att hen egentligen ska vara väldigt tydlig, men att det fungerar bra utan, att eleverna har fått in rutinerna (trots både nya och elever som gått längre tid i L2s resursklasser). L2 säger att *Jag gör nog inte enligt regelboken alltid, först kommer vi göra det här, sen kommer vi göra det här och så.* L2 brukar dock använda lite olika material i undervisningen för de autistiska elever som hen inte använder med andra klasser, till exempel brukar hen göra olika lekar med pilatesbollar. Hen menar att väldigt mycket går att göra med en stor pilatesboll.

L4 använder sig inte av några visuella hjälpmedel på sina lektioner i idrottshallen då skolan hyr in sig i en sporthall som delas med andra skolor och där finns inte möjligheten att ha ett eget förråd. L4 brukar däremot ta fram datorn uppe i klassrummet ibland och visa om det är någon idrott som eleverna inte har hört talas om som då kan visas

¹ En interaktiv pekskärm som används i undervisning i skolan och ersätter skrivtavlor och projektor (Clevertouch co UK)

visuellt, för att eleverna ska få en bild av vad de ska göra. L3 brukar ibland också använda sig av Ipad, då alla elever har en varsin Ipad i hens resursklass. Där brukar L3 visa olika videos eller information om vissa moment. Annars försöker hen göra undervisningen så lik den vanliga undervisningen som möjligt för hens elever.

Elevassistenter, eller resurspedagoger är något som alla lärare använder sig av på något sätt i undervisningen i idrott och hälsa. På L1s lektioner brukar resurspedagogerna hjälpa till och se till att eleven klarar av att göra uppgiften, blanda annat genom att pusha eller att stå bredvid, eller även hålla i handen och springa med och leka. Elevassistenterna på L3s lektioner brukar ofta punktmarkera den elev som har en dålig dag, de stöttar eleven eller om det är någon elev som får ett utbrott och springer iväg följer en elevassistent efter. L3 berättar även att elevassistenterna kan fylla upp i något spel om det är ojämnt. L6 brukar också be sina elevassistenter delta i lekar för att de ska bli flera och att det verkligen ska bli en lek, och brukar också själv delta tillsammans med elever och elevassistenter. L5s elevassistenter brukar till exempel hjälpa till de elever som väljer att sätta sig på sidan och försöker få igång dem med aktiviteten. L4 har inte tillgång till några elevassistenter, utan det är lärare i olika ämnen på resursskolan som är med på lektionerna. L4 säger att det alltid är tre lärare utöver hen själv, och då är det en stor klass på 28 elever där alla har autism eller autistiska drag. L4 berättar att hen går igenom i stora drag innan de går iväg till idrottshallen vad de övriga lärarna ska tänka på och lägga energi på. I hens resursklass finns det många som vill glida åt sidan och springa upp på läktarna för att aktiviteten inte var något som den eleven gillade. Eftersom idrottshallen ligger 10 minuter ifrån skolan och på grund av att det är en stor klass som går dit, hjälper även lärarna i detta fall till att gå med en grupp var till idrottshallen. L2 är den enda läraren som inte använder sig av elevassistenter inne i idrottshallen, även fast hen har möjlighet. Hen brukar endast behöva extra assistans i omklädningsrummet. L2 säger att hen känner sig trygg med att undervisa gruppen och tycker att det nästan är bättre när de är själva utan elevassistenter. Hen har dock alltid telefonen på sig om det skulle hända någonting, om en elev skulle sticka iväg eller liknande, men berättar att det sker väldigt sällan.

Det är viktigt att i undervisningen i idrott och hälsa för autistiska elever hitta sätt som underlättar deras lärande. Som beskrivet ovan talar lärarna om olika ord att tänka på som lärare bör förhålla sig till för att ett lärande ska kunna ske, såsom struktur, tydlighet och upprepning. Då undervisningen innehåller olika hjälpmedel som lärare kan ta del av gynnas eleverna på många olika sätt i deras undervisning.

För att ett lärande ska kunna ske i undervisningen för de autistiska eleverna är det med största sannolikhet även viktigt att eleverna är aktiva på lektionerna och att svårigheter synliggörs så att lärarna kan göra anpassningar för eleverna.

En fråga under intervjuerna handlade därför om hur aktiva eleverna är på lektionerna i idrott och hälsa. Lärarna på både grund- och resursskola svarade att överlag är de flesta eleverna aktiva, men att det finns vissa elever där energin inte riktigt räcker till. Att eleverna inte orkar vara så aktiva under lektionerna i idrott och hälsa har olika orsaker. L1 berättar att många elever är ganska stillasittande i vanliga fall och att eleverna inte orkar vara med. Vidare säger L1 att många av eleverna sitter mycket vid datorn, och det är för att de inte klarar av sociala situationer, och är därför inte aktiva på fritiden heller. L2 säger att hans klasser är aktiva under lektionerna, men att de inte riktigt har samma grundkondition som eleverna i en vanlig klass. Detta tror hen har att göra med att de inte har samma intresse av att vara aktiva på fritiden då många har misslyckats inom olika idrotter och att de sitter mycket framför datorn och spelar, vilket gör att de blir tröttare och ger upp. L2 säger dock att det finns elever som har väldigt bra kondition men att de är färre än de med sämre kondition. L5 tycker att hans elever är väldigt aktiva, och att allting handlar om hur hen lägger upp lektionen och hur hen är som lärare. Hen menar att om hen sitter vid sidan av, då skulle eleverna inte vara aktiva, men om hen är med på uppvärmningen tillsammans med eleverna är även eleverna aktiva. Ska ett lärande kunna ske, enligt L5, är det därför viktigt att som lärare vara engagerad och delaktig på lektionerna. L4 pratar om dagsformen när det kommer till hur aktiva eleverna är. Att hur eleverna mår just den dagen de ska ha idrott och hälsa på påverkar deras fysiska aktivitet. L4 säger att hen får läsa av gruppen, och att hen kan få en signal av en elev att den inte har sovit någonting utan spelat dataspel hela helgen och då säger L4 att eleverna brukar vara helt färdiga och inte orkar hålla igång på samma sätt under lektionen. Detta är något som L4 inte kan påverka, eftersom det handlar om hur eleverna själva har valt att spendera sin helg. Tyvärr kommer det påverka hur deras lärande sker, och de kommer inte få ut lika mycket av undervisningen. L6 har ett annat problem när det kommer till hur aktiva hans elever är. De allra flesta är aktiva men det är svårt för vissa elever då årskurs 3 går med årskurs 4, och årskurs 5 går med årskurs 6. Detta säger L6 påverkar vissa elever som inte känner att de klarar av lika mycket som de äldre eleverna, och väljer då att inte vara med för att de tror att de inte kommer klara av övningen. För att då underlätta elevernas lärande, brukar L6 alltid fokusera på enkla övningar som ska passa alla elever, men att eleverna ändå kan välja att inte delta på grund av att de inte tror att de kommer klara det. L3 har väldigt aktiva elever, där även vissa elever skulle behöva vara mindre aktiva på lektionerna i idrott

och hälsa. L3 tänker på elevernas lärande utifrån en social synpunkt. Hen berättar att eleverna måste lära sig att ibland får de göra roliga saker och ibland får de göra tråkiga saker som de inte gillar. Dock måste eleverna lära sig detta, att de inte alltid kan få som de vill och att det är en del av det sociala samspelet som eleverna måste lära sig.

Det som också påverkar elevernas lärande är olika svårigheter de autistiska eleverna har i undervisningen i idrott och hälsa. Intervjuerna har därför haft frågor kring vilka de svårigheterna är och om det finns aktiviteter som inte alls fungerar i undervisningen för de autistiska eleverna.

L2, L4 och L5 nämner att en svårighet de autistiska eleverna har i ämnet idrott och hälsa är kring det sociala samspelet. L2 nämner till exempel att en svår situation för hans elever är när det är dans och de ska ta i varandra. Även kullekar är jobbiga då många elever inte tycker om att bli kullade. L2 säger att *Jag är försiktig med vilka typer av lekar jag har på lektionerna, då vissa elever kan bli jätteledsna och inte förstå vad lekarna går ut på.*

Anpassningar görs då för att elevernas lärande inte ska hämmas av lekar som de inte förstår sig på. För L4 handlar det mer om sociala situationer. Den situationen L4 talar om påverkar dock inte elevernas lärande i något specifikt moment i ämnet idrott och hälsa. De autistiska eleverna har bland annat svårt att vara i omklädningsrummet i en offentlig simhall. Där känner sig många elever otrygga bland andra skolklasser då eleverna tidigare varit mobbade och utsatta och tankar kommer tillbaka att det ska hända något. Även när de ska förflytta sig mellan simhallen, ta bussen och så vidare är det jobbigt för vissa elever, även om några klarar det också. L5 säger att det sociala samspelet är svårt, hen beskriver att *Det kan va svårt att förstå att men varför kan inte han eller hon ta min boll till exempel om man kör tennis eller innebandy för den delen eller fotboll också, att varför kan inte han eller hon ta emot mina passar.* L5 menar att eleverna med autism inte har förståelse för detta och att eleverna då tycker den andra eleven i klassen är jättedålig som inte kan ta emot ens passar, även om de själva inte heller hade klarat det. Det sociala samspelet är viktigt i många delar av undervisningen i idrott och hälsa, och är något som kan påverka elevernas lärande i ämnet.

L1 beskriver att det är väldigt individuellt vad som är svårt, men att det svåraste är bytet av lokal, hen säger *Det är ett nytt rum som är jättestort, där akustiken är enorm, så det blir mycket mera ljud, mycket mer rörelse, det händer mer saker, den situationen är jobbig.* L1 säger också att situationen i omklädningsrummet är jobbig för hans elever, för det blir många personer i ett litet rum samtidigt som det sker av- och påklädning. Även duschsituationen är svår för en del elever då många inte tycker om att få vatten på kroppen, alla duschar inte, men det är inget som läraren lägger fokus på. En annan situation som

handlar om byte av miljö är när L1 ska ha friluftsdagar utomhus, det är jobbigt för flera av eleverna. Där är det viktigt med tydlighet och planering långt innan för att eleverna ska kunna vara med. L1 måste åka dit och fotografera och ibland även besöka platsen tillsammans med eleverna innan friluftsdagen. Detta görs för att underlätta situationen för eleverna, så att friluftsdagar, som L1 anser är en viktig del i kursplanen ska kunna genomföras.

L6 nämner att aktiviteter som simning och orientering är svåra för eleverna att delta i. I orientering känner L6 en osäkerhet kring att orientera med hens elever i okända miljöer, som dock är en del som eleverna måste klara av enligt kunskapskraven. Även L3 känner att det finns svårigheter inom orienteringen. Hens elever kan säga var de är på kartan, men svårigheterna ligger kring orienteringstecken. L3 säger att *De visste precis vart de var utan problem, men de hade fortfarande svårt med att jag sa vad är det här för något på kartan, är det en sten, vad är det för nåt, då kunde de ha svårt med att förstå, nej det är en grön färg eller en svart prick.*

L5 nämner koreograferad dans som ett moment som inte fungerar i de lägre klasserna då det är väldigt svårt för eleverna att räkna i åttor och försöka komma ihåg koreografin. För att underlätta deras lärande brukar L5 dock lösa med det med ringdanser eller genom att gå på linjerna, klappa takten till musiken och göra olika rörelser med armarna. L5 brukar också ha uppvärmning med eleverna i form av en dans, där hen tillsammans med eleverna brukar dansa efter en låt som handlar om olika kroppsliga rörelser som de härmar och förklarar att det blir dans på det sättet också.

L3, L4 och L6 berättar att lekar är en aktivitet som är lättare för eleverna att delta i. L3 nämner att leken skepp, hav och land är lättare för att den är väldigt enkel. L4 brukar ha olika bollekar såsom jägarboll, spökboll eller andra kullekar. L6 och L5 nämner att hinderbanor är lättare för eleverna. L6 tycker hinderbanor är lättare just för att det är en tydlig start och ett tydligt slut. L2 nämner att för hens autistiska elever är de teoretiska delarna lättare än de praktiska. Lärarna nämner olika aktiviteter som är lättare för eleverna att delta i under lektionerna i idrott och hälsa. Dock är det inte endast dessa aktiviteter som genomförs, utan lärarna menar att de även utmanar eleverna med aktiviteter och situationer som av de autistiska eleverna uppfattas som svåra och utmanande. Resultatet visar att lärarna är medvetna om hur de ska göra och gör olika anpassningar i undervisningen som i sin tur underlättar elevernas lärande.

3.2 Lärarnas syn på kursplanen i idrott och hälsa

Lärarna fick frågan under intervjuerna kring vilket ämnesinnehåll de lägger störst vikt vid i sin undervisning. L3 och L5 säger att det är grovmotoriken som de arbetar mest med.

L3 berättar att elever med autism har ganska stora svårigheter med det, och därför arbetar hen mycket med grovmotorik men säger att det även kommer in finmotoriska rörelser när de håller på med innebandy och eleverna får använda en klubba och till exempel balansera en boll. L3 säger även att hen har ett mål hos sina undervisningsgrupper att de eventuellt ska förberedas för att kliva in i normala klasser och därför vill hen inte att de ska ha för stora kunskapsluckor, eller ha missat för många moment. L5 säger att fokus ligger på de grovmotoriska grundformerna såsom kasta, fånga, hoppa, snurra och inte så mycket teknik, utan mer att de faktiskt ska göra övningarna.

L6 och L4 säger att det ämnesinnehåll de lägger störst vikt vid är rörelse.

L6 tycker att rörelse ingår i alla moment och att det är det som hen fokuserar på. L6 är ny i yrket och har inte mycket erfarenhet, men berättar att hen följer kursplanen och utgår ifrån kunskapskraven och förenklar för eleverna för att de ska hinna gå igenom allt.

Hen säger dock att det kommer att vara svårt i vissa moment som de inte haft än. L2 säger att hinderbanor och redskapsbanor och enkla grundmotoriska övningarna är det som hen undervisar i mest och är det som fungerar. L2 säger också att eftersom de följer kursplanen har de också dans och orientering. L1 följer kursplanen, det är inget speciellt hen lägger fokus på, men säger att *Beroende på vad eleverna gillar, så får man kanske jobba mer utifrån det.* Exempelvis finns det elever som är livrädda för bollar och då tas det momentet bort och eleverna får göra andra aktiviteter. L1 säger att det inte står i kursplanen att undervisningen ska ha med bollspel. L1 säger också att de inte har mer fokus på exempelvis rörelse än friluftsliv utan de momenten ges lika mycket tid.

Lärarna fick svara på frågan kring vilka färdigheter och kunskaper de vill att eleverna ska nå och varför. Lärarna svarade på frågan utifrån färdigheter och kunskaper i kunskapskraven i kursplanen för ämnet idrott och hälsa, och även om färdigheter de vill att eleverna ska få för att kunna integreras i samhället.

L1 svarar kort och koncist att det är det som står i kursplanen. Hen följer den, men önskar att den skulle se lite annorlunda ut. L5 vill främst att eleverna bara ska tycka att idrott är roligt. Hen betonar att elever med autism tyvärr inte har samma möjlighet att komma ut i föreningslivet som andra elever i en vanlig klass. L4 tycker att det är väldigt individuellt vilka färdigheter och kunskaper som eleverna ska bemästra. Hen försöker dock förmedla

nyttan av att röra på sig så mycket som möjligt, att eleverna inte ska vara rädda för ansträngning, att de ska få en chans att få prova på så mycket som möjligt och även inse det viktiga med ett simprov. L4 betonar att vissa elever tar simprovet för givet. Eleverna har olika argument för att de inte behöver lära sig simma eller för att visa upp simningen för läraren. L2 svarar att hen följer kursplanen och det som står i kunskapskraven och menar att det är enkelt på något sätt, det finns inte mycket att diskutera. Dock vill L2 även att eleverna ska kunna integreras i samhället, att de ska känna till olika aktiviteter, att de ska ha testat konditionsträning, höjdhopp samt förstå vad basket och volleyboll är. L2 vill också att eleverna ska veta och kunna diskutera att det är OS på tv, som andra klasser oftast har koll på och säger att det är viktigt att inte ska stänga ut eleverna från omvärlden. L3 berättar att för hen handlar det om det sociala samspelet. Hen vill framförallt att eleverna så småningom ska integreras i vanliga klasser och därför är det viktigt att de lär sig att kunna spela i lag, att vara lite flexibla med regler och inte reagera kraftigt på om någon gör fel. L6 vill att eleverna med olika lärandeaktiviteter ska utvecklas för att kunna nå de olika kunskapskraven.

Frågor kring bedömning och hur lärarna tänker kring detta var också i fokus under intervjuerna. L3 börjar i årskurs 4 prata om betyg och bedömningar och går igenom och förklarar kunskapskraven för eleverna. L3 berättar att hen brukar säga *Nu ska vi göra orientering, det här står, så här står det här, så förenklar jag det för dem, och då ska vi göra det, genom att vi gör det här, ska vi försöka uppnå det här, och försöker förklara för dem att ni måste ju visa för mig så att jag kan bedöma*. L3 försöker inkludera eleverna i det hen gör för om de är inkluderade i hur hen tänker och får vara med och påverka tror läraren att de förstår mer varför de måste göra olika saker. L1 nämner att hen tänker kring bedömning som i undervisning för en vanlig klass, att hen observerar eleverna under lektionerna. L2s svar är liknande och hen bedömer hur de gör olika saker, och att det är ca 7-8 elever i varje grupp, så det är inte svårt att bedöma. L4 berättar att:

När man jobbar med elever med neuropsykiatrisk störning då finns det en pysfaktor man ska, pys kallas det, som man ska ta lite hänsyn till, beroende på deras tillstånd så att säga, hur de är som personer och där får man, det är ju väldigt diffust det där med pys, hur mycket får man använda sig av den. Men det man inte, det jag inte pyszer på är i alla fall simprovet.

L4 tycker det är så pass viktigt med simprovet och att alla elever får jobba utifrån sin bästa förmåga. L6 berättar att det är svårt att prata med hens elever om betyg och bedömning. *Man kan inte berätta så mycket för dem, att det här kravet vill jag att du ska göra, det här står i kursplanen, det är svårt för dem, de blir väldigt stressade, men ändå försöker jag visa*. L6 berättar att fokus är på att eleverna ska nå betyget E, och visar också vad som krävs för att var

och en ska kunna komma upp till E. Läraren berättar att om eleverna vill ha mer än E i betyg får de själva titta i kunskapskraven och fokusera på vad som krävs. L6 berättar att några blir väldigt glada när de får veta i förväg hur de ska göra, och andra säger att de struntar i betyget. L5 berättar hur hen ser på utveckling av kunskaper hos eleverna och hur det kan användas vid bedömning och förklarar:

Jag ser jätteskillnad från första tennislektionen tills idag, och just det här med upprepning, gör man det så blir det också tydligare att eleverna verkligen lär sig. Det var nån kille här som gick runt och studsade och i början kunde han inte det, och idag gick det ganska bra att studsas så att, jo men man märker liksom små steg hela tiden, kanske ingen sån här utveckling som man ser hos, ja så kallat normala elever ibland men man ser små små framsteg och vissa backar och vissa går aldrig framåt utan de står fortfarande kvar och stampar och stampar, för de har mycket mycket längre utvecklingsfas än de normala barnen.

När lärarna fick svara på frågan om eleverna överlag har svårt att nå upp till kunskapskravet för betyget E tyckte två av lärarna att eleverna har det. L1 säger att det är väldigt individuellt men att flera av hans elever inte klarar det om hen jämför med elever i en vanlig klass. Om eleverna inte når upp till kunskapskraven är det oftast inte inom något specifikt moment, utan att det är för jobbigt att vara med och att de inte alls går till lektionerna i idrott och hälsa. L1 brukar ha ”catch up dagar”, där eleverna kan få visa upp vad de kan i specifika moment. Där kan eleverna bli avbockade för att läraren tycker att räcker med att de visar vad de kan en gång. L1 nämner även ”pyslagen”, att ibland måste hen pysa eleverna, det går inte att pysa bort ett helt ämne men att det går att skriva en anpassad studiegång och sedan pysa bort vissa moment. L2 tycker det är svårare för eleverna att nå till kunskapskraven och att det är oftare att hen pyser någon och berättar *För om de inte hade haft det här problemet så hade de kunnat orientera eller liksom så*. L4 berättar att bland de 28 elever hen undervisar kommer de flesta av eleverna att klara av kunskapskraven och få minst betyget E. Det finns också några elever som ligger på C i betyg. L4 berättar att det är ca fyra elever av 28 som inte har klarat simprovet, men dessa elever kommer att erbjudas extra simundervisning på vårterminen och förhoppningsvis klara det kunskapskravet då. L4 berättar dock att även om de flesta kommer klara alla kunskapskrav kan det hända att det blir för hög frånvaro som kan ställa till det för vissa, men har någon giltiga skäl kan hen ta hänsyn till det. L5 tycker inte att det överlag är svårare för elever med autism att nå ett E i betyg, utan att allting handlar om hur läraren lägger upp lektionerna, att momenten ska återkomma väldigt mycket eftersom utvecklingsfasen är längre. L5 berättar att för tillfället kommer alla nå upp till kunskapskraven, sedan handlar det om att någon som ska ha betyg inte har varit där och visat vad hen kan och når helt enkelt inte till betyget E. L5 berättar att hen har använt sig av

”pyslagen” och pyst några elever någon gång men att det då har varit småsaker.

L6 tycker att kursplanen i idrott och hälsa och dess kunskapskrav inte går att översätta till hens elever, och försöker förenkla för att alla ändå ska nå en E-nivå och brukar även titta på deras delaktighet, och inte bara på kunskapskraven. L6 har några som går i årskurs 9 som kommer att nå högre än E, och det finns en elev som ligger på A-nivå trots att hen inte haft något tidigare underlag då hen inte var med på idrotten i årskurs 7 och 8. L3 har ännu inte satt några betyg, utan bara omdömen där det har varit om de inte når målen utifrån deras egna förutsättningar. L3 säger dock att vissa kunskapskrav klarar de av mycket lättare än andra, till exempel vissa teoretiska bitar inom vissa moment.

3.3 Individuella anpassningar

Lärarna i idrott och hälsa fick alla svara på frågor kring hur de individanpassar undervisningen för elever med autism. L1 berättar att hen individanpassar för de elever som inte klarar av att vara med på lektionerna i idrottshallen då det är alldeles för jobbigt för dem att vara där. Då brukar de få gå iväg till ett gym istället med en elevassistent och göra uppgifter som motsvarar det de andra eleverna gör i idrottshallen, till exempel genom att lägga upp en träningsdagbok och träna på olika rörelser. Ett annat exempel L1 tog upp var individanpassning kring orientering. L1 har haft någon elev som inte klarade att vara i skogen med alla andra elever och då fick läraren gå dit ensam med eleven och då klarade eleven att orientera. L4 tar också upp att en del av hens elever får vara på ett gym och ha mestadels av sin idrott där. Vissa gånger har eleverna också fått gå till simhallen eller till en badmintonhall. Motivet till det är att vissa elever har svårt att vara i en grupp och arbetar hellre enskilt och då får det individanpassas vartefter.

L5 beskriver att hen individanpassar vissa övningar under lektionerna. När L5 har hinderbanor brukar det alltid finnas två alternativa vägar för att ta sig över ett hinder, *Till exempel brukar jag om det är en hinderbana så om vi nu ska ta oss över en plint så brukar jag alltid sätta en pallplint bredvid kanske eller ibland också sätta en plint bredvid som är lägre.* Detta gör hen för att det ska finnas olika möjligheter för eleverna. Ett motiv till varför L5 ser till att det finns olika valmöjligheter för eleverna, inte bara i hinderbanor, utan även i olika aktiviteter, är för att hen vill att eleverna ska tycka att idrott är roligt och att de ska vilja vara delaktiga. L5 tycker dock att eleverna ska få utmaningar, men att det inte ska vara för svårt att de struntar i det istället. En annan anpassning som L5 gör är att inte ha på musik på under lektionerna under andra aktiviteter än dans, många elever ser det som ett störande moment, det blir en sån stor påfrestning hos eleverna.

L6 brukar individanpassa att aktiviteten sker på elevernas egna nivå, alla tränare och en på någonting först. Hen berättar även att det som på L5s lektioner finns två alternativ, till exempel två olika sätt att balansera över ett hinder, en som är lättare och en som är lite svårare. Detta på grund av att det alltid ska finnas olika alternativ för eleverna. L6 trycker på det att eleverna inte ska vara stressade i övningarna, utan vill att de ska göra i sitt eget tempo, känna sig trygga och glada att få vara med och göra det på sina egna villkor.

L3 berättar bland annat att hen individanpassar i basket, att den eleven som har det lite svårare får förenklade regler, och motivet till det är att eleven också ska få uppleva hur det är att spela. Detta brukar även de andra eleverna vara med på, och de vet om att den eleven har andra regler att följa. L3 brukar även förenkla eller göra övningar svårare för vissa elever till exempel i en styrkeövning, för att eleverna ska vara med och göra övningarna och inte ska sätta sig ner och välja att inte vara med. L3 nämner att individanpassning även sker om en elev har olika fysiska förutsättningar, exempelvis astma, då får den eleven delta utifrån sina fysiska förutsättningar. L3 säger att hen måste ta hänsyn till allt, och att hen måste vara dynamisk i sin undervisning.

L2 tar liksom L1 upp individanpassning kring orientering. Vissa har svårt att förstå orientering och då brukar L2 se till att eleverna får ha en kamrat som springer med och det tycker de är jättekul. Dock kan svårigheten med orientering för vissa elever vara att de inte förstår någonting alls kring orientering, men om de får springa med någon annan eller med läraren får de i alla fall uppleva hur det är att orientera.

Alla lärare är överens om att det behövs en individanpassad undervisning för autistiska elever på ett eller annat sätt. L1 säger:

Ja, det måste man göra, annars klarar de inte målen, och vissa kan bara jobba utifrån sina intressen men det kan räcka att man, asså att temat på orienteringen är Star Wars, asså att man sätter upp Star Wars gubbar de ska leta efter, ja men då fixar man det, men hänger det vanliga kontrollen, så vet man ingenting, asså det kan vara en sån enkel grej.

L1 berättar att intresse motivationen är jättestor för hans elever. Dock är det många, speciellt på högstadiet som har lärt sig att de gör det som erbjuds. L1 betonar att, har eleverna Asperger, vill de följa lagar och regler, och säger hen därför att eleverna ska göra någonting, gör de det även om de tycker det är tråkigt eller inte. Sedan finns det vissa elever som inte alls tycker det är kul och inte klarar av det, men då individanpassas undervisningen för dessa elever om så krävs för att också de ska nå målen. L3 säger att en del elever nog skulle klara av utan att ha individanpassad undervisning och bara följa med, men frågan är då

hur utvecklande det skulle vara för dem, och säger därför att alla elever ska kunna få individanpassad undervisning. Motivet till det är också att hen har klasser med årskurs 1 till 3 tillsammans, och där är det skillnad kring den kroppsliga utvecklingen, ettorna kan vara jättesmå medan de i trean kan vara jättestora. Skillnaden hos L5 är att vissa av hans elever ligger på samma nivå när det gäller motoriken, men inte kring det sociala samspelet, och menar då att det är klart att hen måste göra vissa individanpassningar.

En fråga inom individanpassning var också om eleverna själva får välja aktiviteter på lektionerna. Alla lärare menar att det är något som eleverna kan få göra, men bara ibland, då det är något som inte alltid fungerar för alla elever. L1 menar att möjligheten finns att välja aktiviteter i samråd med läraren, men att det måste göras i god tid innan just den lektionen, på grund av att de har ett schema som följs och följs det inte kan det bli kaos. För L2 får de välja aktiviteter men säger att det ofta är komplicerade lekar som eleverna vill göra. Eleverna får dock en chans innan lektionen att sätta sig ner med elevassistenterna och göra en teckning där de förklarar reglerna för att sedan presentera det under en lektion. L3 säger:

Ja, ibland. Men det har inte, jag har inte haft så bra utslag när de ska få välja själva, så jag minimerar det och försöker ta in önskemål snarare och så gör jag något utifrån deras önskemål än att låta de göra något själva. L4 säger Ja, jo absolut, när vi har varit ute så har de fått chansen flera gånger men säger att En del har svårt för det där när det är valmöjligheter och det har det varit genomgående att ibland är det bästa att man styr upp, det är den där strukturen, si och så, så det blir väldigt sådär fyrkantigt känner man själv.

L5 berättar att de brukar få välja ibland när de har elevens val på lektionerna, men att det är svårt för de som har autism. L5 säger att *Just det här när det blir valfritt eller fritt då är det jättesvårt för då vet inte riktigt de, det är då de blir stressade och frustrerade, för då vet de inte vad de ska göra, då blir det kaos i hjärnan, så att, det funkar ju jättebra på vanliga elever, de är ju yes äntligen får vi göra vad vi vill, medans de med autism, det blir jättesvårt.* L5 menar att även om hen ger några alternativ till eleverna som de kan välja, kan det ändå bli svårt för dem, och säger att *De vet att de ska vara aktiva och göra saker, men de inte vet hur de ska göra för att vara aktiva.* L6 brukar oftast få låta eleverna välja en uppvärmning, att eleverna ska komma med förslag. Men ser hen att det kommer bli kaos stoppar hen och bestämmer själv istället. L6 säger dock att valmöjligheterna finns för eleverna. Alla lärare är överens att om att det är viktigt att elevernas egna intressen får en del i

undervisningen. Dock säger alla utan en lärare att de blir mer aktiva om de får göra aktiviteter som de tycker om. L5 säger att:

Nej, det tycker jag inte, då blir det ju kanske lite som med de normalstörda eleverna, att det blir ofta inte jättebra jämt, utan det krävs ju en motor till att kunna hålla koncentrationen och det uppe, sen kan jag tycka ibland, jo de kan ta en fotboll ibland och stå och skjuta och va jätteduktiga så, men det är svårt att hålla fokus hela lektionen själv om man inte har några vuxna runt sig som faktiskt stöttar och styr upp lite.

Till exempel tycker L3 det är viktigt att vara lyhörd för vad eleverna med autism vill och inte vill göra på lektionerna för då är det större sannolikhet att de deltar och är aktiva. L2 tycker att de blir mer motiverade av att få välja aktiviteter och säger att det är viktigt att eleverna ska få känna att de har inflytande och kan påverka vad som sker på lektionerna.

En fråga om individanpassning är svårt att genomföra för dessa elever ställdes också under intervjuerna. Individanpassningen i sig menar lärarna inte är svår, utan att tiden inte räcker till, att det inte finns tillräckligt med resurser eller att grupperna är väldigt ojämna motoriskt sätt.

För att se om individanpassningen sker utifrån några specifika mål som eleven har ställdes frågan om läraren tillsammans med eleven sätter upp individuella mål som eleven har innan och under terminens gång. Detta berättar lärarna att de gör i samband med utvecklingssamtal. L1, L2 och L4 nämner att simning är ett mål som de tillsammans med eleverna formulerar att de ska klara till nästa termin och förklarar hur de ska göra för att nå målet. L3 berättar att det inte finns några specifika mål i idrott och hälsa, utan att eleverna har sociala mål i skolan som även kan tas med under lektionerna i idrott och hälsa. L5 säger att det inte behövs, utan hen vet att dessa elever behöver träna på grovmotoriken och även på det sociala samspelet och undervisar vartefter. L6 säger att hen skulle vilja göra det med de autistiska eleverna, men att hen inte har hunnit gå igenom alla kunskapskrav än på grund av att hon är ny i yrket och i skolan hen arbetar på och på grund av det blir det svårt.

3.4 Sammanfattning av resultatet

Vid undervisning för elever med autism i ämnet idrott och hälsa beskriver lärarna att de måste tänka på att ha en tydlig struktur, eleverna ska veta vad de ska göra under lektionen i idrott och hälsa och vad som förväntas av dem. Lärarna säger också att det är viktigt att hålla sig till aktiviteten/aktiviteterna som de tänkt ha under lektionen, då det annars kan bli kaos för eleverna då det sker en förändring de inte är förberedda på. Lärarna är överens om att när de ska förklara lektionens innehåll för eleverna bör läraren inte bara tala om vad eleverna ska

göra, utan även visa och det väldigt tydligt och gärna fråga eleverna flera gånger om de har förstått. Det eleverna gör under lektionerna bör gärna upprepas flera gånger efter varandra, då det tar längre tid för autistiska elever att lära sig olika aktiviteter.

Undervisningen måste helt enkelt anpassas efter hur elever med autism lär sig och hur de tänker. Läraren bör dock tänka på att inte utesluta eleverna ur aktiviteter som kan vara svåra för dem, eller utmanande, utan istället försöka låta dem vara med så gott det går. De har problem med olika sociala regler och förhållningssätt, men kan läraren hjälpa dem lär de sig också det även om det tar längre tid. Har läraren speciellt en tanke på att vissa elever ska börja i en vanlig klass så småningom är det viktigt att eleverna till exempel får spela innebandy som i en vanlig klass för att det ska bli lättare för eleverna när övergången väl sker.

Överlag används inte många hjälpmedel för att underlätta undervisningen med autistiska elever. Det alla lärare dock använder sig av på olika sätt är elevassistenter. De är ett extra stöd för både läraren och eleven, då läraren inte kan hjälpa alla elever samtidigt. Andra hjälpmedel som vissa lärare använder sig av är till exempel bilder som visar vilken aktivitet som ska göras. Men även att läraren skriver aktivitetens namn och stryker i efterhand när aktiviteten är avslutad. Att läraren är speciellt tydlig kring instruktioner vid aktiviteter, att läraren både förklarar och visar vad eleven ska göra betonas av lärarna är ett viktigt stöd i undervisningen för eleverna.

Att undervisa i idrott och hälsa kräver att lärare ska förhålla sig till Lgr11 och för dessa elever med autism som följer grundskolans läroplan gäller det att få ta del av samma lärandeaktiviteter som för en vanlig klass som står med i kursplanen för ämnet idrott och hälsa. Dock bör dessa elever få mycket mer undervisning i motoriska grundformer och olika rörelsemoment såsom hinderbanor eller redskapsbanor där de olika grundformerna tränas. Även aktiviteter som simning, orientering och dans är moment som brukar vara med i undervisningen. Många aktiviteter är svåra för eleverna, en del klarar till exempel inte simning, och då menar en lärare att det absolut är något de måste klara för att få ett betyg, medan en annan lärare kan tänka sig att ”pysa” det momentet om eleven inte klarar av det. Överlag har eleverna dock inte svårt att nå upp till kunskapskraven och de som får betyg brukar oftast nå upp till E i betyg.

Att individanpassa undervisningen är alla lärare överens om att de bör göra för elever med autism. Det är bland annat för att eleverna har svårt att nå målen annars, men även för att de ska vilja vara med på lektionerna och tycka att det är kul att hålla på med olika idrotter och aktiviteter. Gör lärarna inga anpassningar för eleverna kommer några av dem sätta sig på bänken och inte vilja vara med, eller inte alls gå till idrottshallen. Det gäller därför

att eleverna får alternativa vägar i till exempel en hinderbana, att vissa får förenklade regler i ett spel och att vissa som har svårt att vara i en idrottshall istället får gå till ett gym med en elevassistent.

3.4.1 Skillnader/likheter i undervisning på en resurs- och grundskola

Lärarna som har blivit intervjuade är verksamma på två olika skolformer. Hälften av lärarna undervisar på en fristående resursskola och hälften undervisar på en grundskola med resursklasser. Alla lärare undervisar efter grundskolans läroplan, Lgr11. Det finns några skillnader och likheter i lärarnas undervisning av elever med autism som framkommit i studien. De flesta lärare är överens om att strukturen i undervisningen är viktig för eleverna, och att det är viktigt att de har samma rutiner varje gång de kommer till lektionerna i idrott och hälsa. L2, lärare i grundskolan, säger dock att rutiner ska finnas, men även att det är nyttigt för eleverna att inte alltid ha exakt samma rutiner varje gång.

En likhet kring vad lärarna använder för stöd i sin undervisning är elevassistenter. Alla lärare använder det på ett eller annat sätt, dock använder inte L2 det på lektionerna i idrott och hälsa utan endast om det behövs i omklädningsrummen. L2 anser att det fungerar bättre när hen är ensam tillsammans med eleverna, och det kan bero på att hen har mindre grupper eller mer erfarenhet kring att undervisa elever med autism än vad de andra lärarna har.

En skillnad som finns är hur lärarna tänker kring ämnesinnehållet på lektionerna. L2, L3 och L5 (lärare i grundskolan) lägger mycket fokus på de grundmotoriska formerna. För L4 och L6 (lärare i resursskola) är det rörelse som de fokuserar mer på. Rörelse ingår i alla moment, men L4 och L6 lägger fokus på rörelse mer i andra moment än kring att fokusera på de grundmotoriska former som lärarna som arbetar i grundskolan gör. L1 (lärare i resursskola) skiljer sig dock från de andra att hen inte fokuserar på något speciellt, utan försöker ha lika mycket av alla moment.

Vidare finns det många likheter i hur lärarna på de olika skolformerna tänker kring individanpassning. Alla är överens att läraren bör individanpassa och det gör de på liknande sätt genom att anpassa aktiviteter till elever genom förändring av regler, olika höjder på hinder i en hinderbana eller alternativ till att vistas i idrottshallen om eleven inte klarar av det. Även fast alla lärare har olika erfarenheter visar svaren att alla lärare har bra kännedom om vad de ska tänka på kring undervisning för elever med autism och att det trots lite skillnader även finns likheter kring undervisning på de olika skolformerna.

4. Analys och diskussion

Syftet med studien har varit att undersöka lärares undervisning av elever med autism i ämnet idrott och hälsa på grund- respektive resursskolor.

Diskussionen är indelad i sex olika delar. Den första delen är en analys av resultatet utifrån den teoretiska utgångspunkten individualiserad undervisning. De tre kommande delarna diskuterar tidigare forskning kopplat till de olika frågeställningarna studien har inriktat sig på. Den femte delen innehåller en metoddiskussion och sista delen diskuterar fortsatt forskning inom ämnet idrott och hälsa för elever med autism.

4.1 *Analys av resultatet*

Resultatet analyseras med hjälp av en teoribildning som utgår från ett didaktiskt förhållningssätt. Analysen bygger på individualiserad undervisning (Ontario Ministry of Education 2007, s. 40 ff.) och som analysverktyg har fyra aspekter särskilt uppmärksammats: innehåll/metod/utfall och produkt. Resultatet från de intervjuades utsagor visar att lärarna arbetar med individualiserad undervisning på olika sätt i deras undervisning, då de nämner att de alla individanpassar undervisningen och tänker i de banorna den individualiserade undervisningen bygger på.

Inom den individualiserade undervisningen kan läraren synliggöra specifika förmågor eller svårigheter eleverna med autism har. Detta görs bland annat av innehållet, vilka färdigheter som ska läras ut till eleverna. Lärarna kan då ställa sig frågan *vad* vill vi att eleven ska lära sig? Lärarna är överens om att det är det som står i kursplanen som eleverna måste lära sig, dock finns det färdigheter som vissa elever behöver öva på mer än andra och som anses något viktigare än andra. Genom att ha olika aktiviteter kan det synliggöras för lärarna vad eleverna har svårt med och lärarna som har blivit intervjuade är väl medvetna om vad deras elever behöver öva på – både i grupp och individuellt. Innehållet under lektionerna varierar under terminens gång, även om vissa aktiviteter kräver upprepning för att eleverna behöver öva mer på vissa moment. Vissa elever får en individanpassad undervisning genom att de till exempel går till ett gym eller till en simhall utan andra elever, för att deras svårighet är att vistas i en idrottshall med andra elever. Är de i gymmet får de uppgifter som ska motsvara kunskapskraven och i simhallen likaså. Men för de autistiska eleverna lärarna undervisar för har de flesta eleverna idrott och hälsa tillsammans i idrottshallen (eller i simhallen när de har det momentet). Som tidigare beskrivits i resultatet nämner lärarna att det är de motoriska grundformerna, olika rörelsemoment (till exempel

hinderbanor/redskapsbanor), orientering, simning, dans, lekar och ibland bollspel som är centrala i undervisningen för elever med autism som går i grundskolan och som följer kursplanen i idrott och hälsa från Lgr11. Inom dessa olika moment arbetar lärarna utifrån olika kunskapskrav och nämner att de individanpassar undervisningen för eleverna, både individuellt och i grupp för att eleverna annars inte skulle nå upp till kunskapskraven. I övrigt nämner också lärarna att det är det sociala samspelet som många elever måste träna på och lära sig att förstå. Detta görs i de olika aktiviteterna, genom att bland annat ha olika regler som de måste följa och förhålla sig till.

Ett annat sätt att synliggöra specifika förmågor eller svårigheter elever med autism har är att variera den instruktionsmetod eller det material som läraren använder. Då kan läraren ställa sig frågan, *hur* ska eleven bäst lära sig detta? Vilka typer av aktiviteter, material och stöd är lämpliga och effektiva för eleven? Detta lärandemål är något som de intervjuades utsagor visar att lärarna arbetar med varje lektion beroende av hur utfallet blir. Lärarna är medvetna om sina elevers svårigheter, att metoden de använder för att instruera att eleven ska lära sig är att hela tiden vara tydlig. Vid olika moment måste läraren därför både tala om vad eleven ska göra och visuellt visa för eleverna för att alla elever ska nås. Vissa elever behöver inte lika mycket tydlighet som andra –att både visuellt visa och med ord förklara vad de ska göra, men lärarna gör det för att synliggöra och vara extra tydliga för att eleverna ska hänga med och inte behöva stanna upp under aktiviteten. Aktiviteterna anpassas om det krävs att det sker en individanpassning, till exempel i hinderbanor där det finns två vägar för eleverna att ta sig fram på. Då får eleverna själva välja vilken väg som känns bra för just deras behov. Lärarna är medvetna och gör hela tiden anpassning där det behövs för att eleverna som behöver individanpassad undervisning ska få det. En annan fråga kring *hur* är hur eleven ska visa att hen har lärt sig. Lärarna säger att de observerar eleverna som i en vanlig klass under de olika momenten, det är endast en lärare som nämner ”catch up dagar” där elever som har missat moment får ta igen på den dagen. Annars observerar lärarna under varje lektion vad eleverna kan och hur de utvecklas. De så kallade ”catch up dagarna” kan också ses som en form av individanpassning då elever som inte har varit med, nu får en chans till. Enligt läraren behöver de endast visa ett moment en gång, då hen sedan vet att de kan eller inte kan det som krävs för att nå kunskapskravet.

Även utfallet av inläringssituationen är en del i metoden individualiserad undervisning där specifika förmågor eller svårigheter hos eleverna kan synliggöras. Här nämns det vad slutprodukten kommer att vara eller se ut, och att produkten antingen kan vara materiell, en färdighet som har förvärvats eller en kunskap som har uppnåtts av eleven. Här

kan lärare ställa sig frågan *varför* lär sig eleven detta? Hur ska lärandemålet anpassas efter de specifika mål som eleven har? Inom idrott och hälsa är det inte en materiell produkt som ska färdigställas, utan inom ämnet handlar det om att nå olika färdigheter och kunskaper inom olika moment. Några av lärarna sätter upp mål för eleverna i samband med utvecklingssamtal, där de tar upp det eleven måste förbättra. Här är simningen ett centralt kunskapskrav som läraren tar upp för den elev som inte har klarat det under den nuvarande terminen, att eleven kan försöka göra det under nästa termin och även förklara hur eleven ska göra. L4 brukar vara noga med att förklara för elever som inte förstår varför simningen är så pass viktig som den är, att de måste göra ett simprov även om de argumenterar att de redan tidigare har visat sina kunskaper för en annan lärare i idrott och hälsa. L3 och L6 är tydliga med att prata med eleverna om kunskapskraven, om de olika betygsstegen och vad som krävs av eleverna för att nå dit. Då förstår eleverna tydligare varför de ska göra och lära sig vissa saker.

Anpassningar inom den teoretiska utgångspunkten individualiserad undervisning görs också inom vissa specifika lärandeaktiviteter som ingår i teorin. Vid *instruktion* instruerar lärarna både verbalt och visuellt. Lärarna berättar att de är tydliga när de ger information till eleverna. Vid *material och resurser* använder sig lärarna av sådant som bland annat matchar elevens intressen. De försöker att motivera eleverna att delta på lektionerna i idrott och hälsa genom att erbjuda eleverna att själva få välja aktiviteter, ge de möjlighet till att ha lektionerna i idrott och hälsa någon annanstans än i idrottshallen med mera. När det gäller *indelning i olika studentgrupper* berättar till exempel L3 att årskurs 1 och 3 har idrott och hälsa tillsammans och att det då måste ske individanpassning, då elevernas motoriska utveckling är på olika nivåer. L5 berättar att det är det sociala samspelet och inte vilken motorisk nivå eleverna ligger på som inte alltid fungerar på hans lektioner och att någon form av anpassning måste ske på grund av det. Inom *nivå och stöd* använder sig lärarna av stöd av elevassistenter som kan hjälpa/stödja eleverna i olika aktiviteter. Vid *bedömning/utvärdering* av kunskapskrav ska eleven få en mängd olika möjligheter att visa vad hen har lärt sig och resultatet visar att många elever faktiskt får en möjlighet att göra det. Lärarna observerar elevens utveckling och upprepar samma aktivitet under flera lektioner för att eleverna ska få en möjlighet till att träna och lära sig det som avses. Sedan finns det också möjlighet för eleven att själv visa för läraren i det fall eleven inte kan göra uppgiften tillsammans med övriga elever. Den sista punkten *hur uppgifter kan stödjas med tidsbegränsningar eller typ av uppgift* visar denna studies resultat att vissa lärare tänker kring att dela upp lektionerna i tre delar: uppvärmning, huvuduppgift och avslutande aktivitet. Inget nämns dock om hur lång varje aktivitet är, dock brukar vissa elever sätta sig på bänken och

vila ibland då konditionen inte räcker till, vilket visar att vissa aktiviteter möjligtvis skulle behöva kortas ner för vissa elever.

Att möjliggöra undervisningen för elever med autism kan vara svårare än undervisning för en vanlig skolklass. Den individualiserade undervisningen är effektiv att använda på dessa elever, då det synliggörs tydligare var svårigheterna ligger eller de specifika förmågor som eleverna har. Innehållet som lärarna använder sig av i sin undervisning visar att en variation av aktiviteter används för att möta elevernas behov. Samtidigt som aktiviteterna ska användas som ett mål för att nå kunskapskraven är de även inriktade på *vad det egentligen är den här individen ska lära sig*. Undervisningen är anpassningsbar – bara läraren låter den vara det. Aktiviteten kan till exempel vara simning, men lärare kan med den individualiserade undervisningen styra och se till att hen fokuserar på den enskilda elevens svårigheter eller specifika förmågor och därmed inte se till att alla elever ska göra samma sak under hela lektionen. Oftast är klasserna mindre och lärarna kan också ta hjälp av elevassistenter. Det ska alltså finnas möjligheter för eleverna att lyckas så länge lärarna överväger att göra olika anpassningar till undervisningen och att de inte förväntar sig att alla ska klara allt direkt.

Jag vet inte om lärarna som har blivit intervjuade är medvetna om att de använder sig av en undervisningsmetod som heter differentiated instruction – individualiserad undervisning. De utnyttjar dock hela tiden det tänkande undervisningsmetoden har och gör anpassningar till innehåll, metod, utfall och produkt för att eleverna ska ha en möjlighet att lyckas i sin undervisning. De gör anpassningar till kursplanen och undervisningen, förenklar där det behövs, ger eleverna flera möjligheter och visar att eleverna lär sig på olika sätt. Att tänka utifrån frågorna *vad, hur* och *varför* anser jag inte bara underlättar för elever med autism utan är också didaktiska frågor lärare kan ta med sig i hela sin undervisning för andra elever i ämnet idrott och hälsa – även om möjligtvis elever med autism kräver mer individualiserad undervisning.

4.2 Innehåll och lärande i idrott och hälsa

Enligt Fittipaldi-Wert och Mowling (2009, s. 39) ska undervisningen vara utformad för eleverna så att de får en känsla av trygghet och att de får en chans att lyckas. Aktiviteterna är det som formar lektionerna, samtidigt som lärarna måste tänka på hur de förmedlar och undervisar eleverna. Lämpliga strategier såsom individualiserad undervisning kan vara ett sätt att möta elevernas behov i idrott och hälsa. Som analysen visat använder sig lärarna av den strategin på olika sätt, de tänker kring frågorna hur, varför och vad och det är det som hela tiden bör vara utgångspunkten för elevernas lärande.

Som Fittipaldi-Wert och Mowling (2009, s. 39) även tar upp handlar det om att lärare bör ha en förståelse för autism och vad som kännetecknar elever med autism. Genom att synliggöra svårigheter eller specifika förmågor som en individualiserad undervisning gör kan läraren se till att eleverna får en positiv undervisningsmiljö och är trygga med att gå till idrottshallen, simhallen eller orienteringsslingan i skogen. Läraren vet då att eleven får den hjälp hen behöver för att lyckas. Resultatet visar bland annat att lärarna försöker anpassa sin undervisning till den enskilde individen och att de är medvetna om att undervisningen inte skulle fungera annars. Resultatet har visat att lärarna betonar att det är viktigt med en tydlig struktur och tydlighet i undervisningen och att de hela tiden arbetar utifrån dessa ledord för att kunna möta alla elever. De gör Anpassningar till hur de ska använda olika metoder och material för att kunna framföra innehållet.

Tidigare forskning visar att kommunikation är en svårighet för elever med autism, en del kan kommunicera och förstå instruktioner verbalt, medan vissa elever har svårt att förstå verbala instruktioner (Fittipaldi-Wert & Mowling 2009, s. 39 f.; Groft-Jones & Block 2006, s. 26). Detta är något som lärarna alltid anpassar, de ser till att alla elever förstår genom att vara tydliga med att både berätta vad som ska ske under lektionen och visar med sin egen kropp hur och vad eleverna ska göra. Skulle lärarna bestämma sig för att endast förklara vad eleverna ska göra, skulle inget lärande ske. Eleverna skulle stå som frågetecken, eller börja skrika och springa runt i salen av frustration då de inte vet vart de skulle ta vägen. Någon elev kanske skulle veta vad de skulle göra, då alla inte har samma problem, och det är därför just en individualiserad undervisning bör användas. Alla elever ska ju ha samma förutsättningar för att få en bra undervisning i idrott och hälsa, såsom de har i andra ämnen i skolan. Därför måste läraren hela tiden se till att undervisningen i idrott och hälsa innehåller de möjligheterna för att det ska kunna ske.

Ett annat ledord som lärarna har nämnt i intervjuerna är upprepning. Menear och Neumeier (2015, s. 44) beskriver att de flesta med autism har svag eller fördröjd motorik som i sin tur påverkar den fysiska aktiviteten. För att eleverna ska kunna hänga med i undervisningen i idrott och hälsa är det därför av stor vikt att läraren är medveten om problematiken med motoriken som eleverna har. Detta har också lärarna, då de tar upp exempel kring att upprepning av samma aktiviteter i en längre följd av lektioner måste ske. Detta visar att de även här tänker kring den individualiserade undervisningens fråga kring hur eleven bäst ska lära sig. Genom att till exempel upprepa samma aktivitet flera gånger behöver inte elevernas motoriska svårigheter utmanas på samma sätt vid varje lektion, utan de arbetar in ett mönster. Exempelvis om eleverna spelar tennis, lär de sig att slå bollen med ett

tennisrack och får möjlighet att göra det under flera lektioner. Skulle en förändring ske direkt, från tennisrack till pingisrack, blir det en alltför stor utmaning för eleverna. Samtidigt som eleverna bör få utmaningar ska de enligt Menear och Smith (2008, s. 34) inte vara för överstimulerande. Att lägga undervisningen på elevernas nivå hela tiden och göra anpassningar utifrån deras behov, gör att de med tiden även kommer att kunna använda sig av ett pingisrack och en pingisboll, men det gäller att inte gå för snabbt fram. Att använda lämpliga aktiviteter, metoder och stöd gör att elevernas lärande sker i den utveckling som det ska och att ingen frustration sker, även om läraren inte varje gång kommer att kunna förutspå att vissa elever inte klarar av vissa aktiviteter eller moment.

4.3 Lärarnas hållning till kursplanen i idrott och hälsa

Todd (2012, s. 36 f.) menar att personer med autism inte brukar vara involverade i fysiska aktiviteter, utan är väldigt stillasittande. Dock menar Beckman, Kärnevik och Schaumann (1994, s. 99 ff.) att fysisk aktivitet är ett viktigt inslag i det dagliga livet för människor som har autism. Just eftersom de är väldigt stillasittande, i sin egen värld och sitter framför datorn gör att den fysiska aktiviteten inte är en stor del av deras vardag. Även Todd (2012, s. 36 f.) förklarar att personer med autism inte söker sig till idrottsföreningar när de slutat grundskolan, vilket kan bero elevernas bristande motorik. Jag skulle dock säga att det även beror på den sociala svårigheten, att personer med autism inte vet hur de kommer att bli bemötta och inte vågar gå dit för att de med sina svårigheter kanske inte kommer bli accepterade. I skolan ska det dock se annorlunda ut och här ska lärare kunna se förbi de svårigheter elever med autism har och ge dem möjligheter att lyckas nå upp till kunskapskraven lika mycket som för elever utan denna funktionsnedsättning. För att göra det bör läraren lägga upp undervisningen utifrån elevernas individuella behov och förutsättningar.

Individualiserad undervisning är något som lärare även här bör fundera på hur det kan användas i undervisningssammanhang. Frågan kring *vad* jag vill att mina elever ska lära sig ska ställas samtidigt som jag måste förhålla mig till kursplanen och dess kunskapskrav. Enligt Skolverket (2011, s. 41 ff.) ska eleverna bland annat ges förutsättningar att utveckla förmågor inom olika fysiska aktiviteter och sammanhang. Dock ska detta kunna ske utifrån varje elevs förutsättningar och behov och därför ska undervisningen aldrig behöva utformas lika för alla elever. När lärare därför möter sina elever med autism för första gången kan det vara bra att ha en aktivitet där många olika motoriska grundformer tränas, såsom en hinderbana. Utifrån denna kan läraren utveckla undervisningen så att den ska passa alla elever.

Beckman, Kärnevik och Schaumann (1994, s. 99 ff.) nämner att fysiska aktiviteter som ger en förhöjd hjärtaktivitet är passande för människor som har autism och därför bör aktiviteter som styrketräning, dans och simning vara en stor del av deras dagliga liv. Dans och simning är aktiviteter som jag efter intervjuerna har förstått att många elever har svårt med. Läraren inkluderar de aktiviteterna i undervisningen trots svårigheter hos de autistiska eleverna men arbetar då utifrån elevernas nivå och försöker motivera dem till ett lärande. Ibland kan läraren behöva ställa frågan varför lär sig eleven detta och förklara för eleven varför hen ska simma eller dansa, för att öka motivationen. Eleverna har sina egna intressen och håller sig gärna till de, det gäller därför att också utifrån *varför* frågan kunna möta eleven och inte bara genom *vad* och *hur* läraren ska förmedla undervisningen. Har en elev problem med dans, tycker inte jag att läraren ska exkludera det momentet, vilket även lärarna nog inte heller anser. Dans är väldigt anpassningsbart och går att vända och vrida på många olika sätt, och lärare bör kunna hitta lösningar och förenklingar för att det även ska passa den eleven som hatar dans och har svårt för de olika kombinerade stegen. I slutändan handlar det ju om att eleven ska ha lärt sig någonting och förvärvat nya färdigheter och kunskaper, inte fastna i svårigheterna hen har.

Idrott och hälsa är ett kunskapsämne och lärarna säger att de gör det de kan för att möta elevernas behov utifrån deras svårigheter eller speciella förmågor. Vissa elever kommer ju också vara väldigt duktiga i vissa aktiviteter och då måste läraren hitta sätt att vända på steken och se till att utmana dem i den aktiviteten, vilket lärare kanske inte alltid behöver tänka mycket på annars. Lärandemålet ska helt enkelt anpassas utifrån kunskapskraven i kursplanen. Lärarna som har blivit intervjuade berättar att eleverna överlag inte har svårt att nå upp till kunskapskraven, de flesta får ett E om de har betyg. Sedan finns det de som når högre, och de måste läraren också se till att de kan nå upp till.

4.4 Individuella anpassningar och lärarnas motiv till detta

Individuella anpassningar är genomgående i alla lärares undervisning. Det är något som lärarna anser måste finnas med för att de autistiska eleverna ska kunna vara med på lektionerna i idrott och hälsa och även för att de ska tycka att det är roligt att vara aktiva och delta i fysiska aktiviteter.

Zhang och Griffins (2007, s. 35 ff.) menar att lärare bland annat bör justera innehållet i lektionerna utifrån elevernas olika behov och fokusera på elevernas styrkor och intressen. Att fokusera på elevernas styrkor och inte på deras svagheter kan vara en utmaning, då läraren oftast ser vad eleverna har svårt med än vad de är duktiga i. Det kan vara att vissa

elever är duktiga i en specifik idrottsgren som de inte kan eller har möjlighet till att erbjuda i skolan, vilket gör att vissa elevers styrkor aldrig kommer att visas. Dock är det bra att lära känna sina elever, fråga dem vilka intressen de har, för att kunna göra undervisningen mer attraktiv och se till att de vill vara med.

Det här är också något lärarna i studien försöker göra, även om elevernas behov inte alltid kan tillgodoses. Har en elev svårigheter med orientering kan läraren till exempel använda sig av olika teman, som exempelvis Star Wars och försöka motivera eleven utifrån hans intressen. Detta kan i sin tur leda till ökad kunskap inom orientering. Med en individanpassad undervisning sker en utveckling hos de autistiska eleverna med utgångspunkt i deras behov som annars inte skulle ske, och därför behövs det olika anpassningar för eleverna. Även här handlar det om hur eleven bäst ska lära sig en aktivitet och visa att hen har lärt sig utifrån en individualiserad undervisning.

Menear och Smith (2008, s. 36) menar att läraren ska vara förberedd på att kunna erbjuda en elev som inte vill vara med i den aktivitet som de andra i klassen håller på med, en individuell aktivitet. Känner läraren inte sina elever på ett djupare plan kommer detta vara en utmaning, då läraren kanske är förberedd på att alla på ett eller annat sätt kan vara med i en förbestämd aktivitet. Eftersom strukturen är så pass viktig för elever med autism och att det är viktigt att de vet vilka förbestämda aktiviteter som de ska göra bör lärare prata med eleverna vad som inte passar dem och vad de skulle vilja göra för aktivitet istället innan de kommer till lektionen i idrott och hälsa. Då kommer eleven också att hitta motivationen till att utföra aktiviteten och kunna förstå varför hen ska lära sig något.

Menear och Smith (2008, s. 36) menar vidare att det är bra att eleven får kontroll, men gärna genom att läraren väljer två förutbestämda aktiviteter för eleven att välja mellan. Detta för att eleven inte ska bli frustrerad och inte välja att göra något alls till slut. Att lära känna sina elever på ett individuellt plan visar tidigare forskning är viktigt för att kunna individanpassa och hitta metoder för instruktioner, göra anpassningar till aktiviteter och hitta sätt att motivera eleverna (Thren & Engstrom 2009, s.19 ff.).

Studiens resultatet visar att lärarna arbetar mycket med individanpassad undervisning, att de verkligen ser den enskilda eleven och de individuella behov eleven har. Att vara lärare är alltid en utmaning, menar Groft-Jones och Block (2006, s. 28) då en elev med autism ena dagen kan bete sig på ett visst sätt och andra dagar på ett annat sätt. Därför kommer läraren aldrig exakt veta vad eleven behöver och tänker, utan läraren kan bara göra sitt bästa och försöka hitta lösningar varje gång och kämpa på med eleverna för att de trots sin autism också ska lyckas nå kunskapskraven i idrott och hälsa.

4.5 Metoddiskussion

Resultatet visar att de intervjuade lärarna har bra kunskaper om undervisning för elever med autism. Trots att intervjuerna gav mycket information kring hur lärarna gör i praktiken, så kanske det inte alltid ser ut så i verkligheten. Observationer hade därför varit intressant att implementera i denna studie, då de hade kunnat stärka studien för att se om lärarna verkligen gör det de säger att de gör i undervisningen i idrott och hälsa.

Reliabiliteten hade kunnat stärkts genom att en intern reliabilitet hade skett, det vill säga att flera personer hade läst och analyserat resultaten. Skulle intervjuerna göras igen, och då med andra intervjupersoner tror jag att liknande resultat skulle påvisas då jag har fått resultat som visar på många likheter, men även vissa skillnader. För studien var det viktigt att läraren hade någon form av erfarenhet av att undervisa elever med autism i praktiken och inte enbart kunskaper om hur de kan göra.

Eftersom underlaget med sex intervjuer är väldigt litet så skulle fler kompletterande intervjuer även kunnat stärka studien. Resultatet i denna studie kan därför inte generaliseras, även om intervjuerna har visat att de intervjuade lärarna vet hur de ska undervisa elever med autism i ämnet idrott och hälsa. En större studie skulle kunna använda sig av fler intervjupersoner samtidigt som en komplettering med observationer sker för att kunna ge en utförligare bild av hur det ser ut i praktiken på de olika skolformerna. Det hade även varit intressant att se hur undervisningen ser ut i idrott och hälsa i skolor som inkluderar autistiska elever i den vanliga skolklassen. Tyvärr så hade ingen av de intervjuade lärarna någon sådan undervisningsform.

4.6 Fortsatt forskning

Studien förväntades ge en inblick i lärares erfarenheter och hur lärare går till väga för att undervisa elever med autism på grund- och resursskolor. Tidigare forskning och resultat från intervjuerna visar att det finns mycket kunskap kring hur lärare ska undervisa elever med autism. Tidigare forskning visar dock ingen bild över hur det kan se ut i olika skolformer, såsom en resursskola och en grundskola, då undervisningen för elever med autism utanför Sverige innebär att dessa elever oftast är inkluderade med andra elever i den vanliga skolklassen.

Fortsatt forskning skulle kunna studera hur förändringen av skollagen som trädde i kraft 2011, har påverkat undervisningen för elever med autism. Denna studie visar endast hur tre lärare i grundskolan och tre lärare i resursskolan undervisar, och det betyder

inte att alla skolor runt om i Sverige har ett liknande arbetssätt och resultatet kan därför inte generaliseras. Fortsatt forskning i hur det ser ut på fler skolor skulle därför behövas för att se att undervisningen bedrivs på ett inkluderande sätt för alla autistiska elever i idrott och hälsa, eftersom alla elever ska ha en möjlighet att nå kunskapskraven trots olika funktionsnedsättningar.

Käll- och litteraturförteckning

Tryckta källor:

Autism och Asperger föreningen, Stockholms län. (2015). *Autism- och Aspergerföreningens databas över verksamheter i Stockholms län för personer med autism eller Aspergers syndrom*. <http://autismvdb.se/> [2015-10-10]

Autism och Asperger förbundet. (2014-09-25). *Skola*.
<http://www.autism.se/content1.asp?nodeid=22365> [2016-01-04]

Breslin, C. M., & Liu, T. (2015). Do You Know What I'm Saying? Strategies to Assess Motor Skills for Children with Autism Spectrum Disorder. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 86(1), ss. 10-15.

Clevertouch co UK. *Clevertouch, the market leading interactive touchscreen for education*.
<http://clevertouch.co.uk/> [2016-01-30]

Eliasson, A. (2010). *Kvantitativ metod från början. 2., uppdaterade uppl.* Lund: Studentlitteratur.

Fittipaldi-Wert, J., & Mowling, C. M. (2009). Using Visual Supports for Students with Autism in Physical Education. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance (JOPERD)*, 80(2), ss. 39-43.

Hassmén, N., & Hassmén, P. (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder. 1. uppl.* Stockholm: SISU idrottsböcker.

Groft-Jones, M., & Block, M. E. (2006). Strategies for Teaching Children with Autism in Physical Education. *Teaching Elementary Physical Education*, 17(6), ss. 25-28.

Johansson, B., & Svedner, P O. (2010). *Examensarbetet i lärarutbildningen. 5. uppl.* Uppsala: Kunskapsföretaget.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

MacFarlane, J., & Kanaya, T. (2009). What does it mean to be Autistic? Inter-state Variation in Special Education Criteria for Autism Services. *Journal of Child & Family Studies*, 18(6), ss. 662-669.

Meneer, K., & Smith, S. (2008). Physical Education for Students with Autism: Teaching Tips and Strategies. *TEACHING Exceptional Children*, 40(5), ss. 32-37.

Meneer, K., & Smith, S. (2011). Teaching Physical Education to Students with Autism Spectrum Disorders. *Strategies: A Journal for Physical and Sport Educators*, 24(3), ss. 21-24.

Meneer, K., & Neumeier, W. (2015). Promoting Physical Activity for Students with Autism Spectrum Disorder: Barriers, Benefits, and Strategies for Success. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 86(3), ss. 43-48.

Ontario Ministry of Education (2007). *Effective educational practices for students with autism spectrum disorders*.

<https://www.edu.gov.on.ca/eng/general/elemsec/speced/autismSpecDis.pdf> [2015-10-26]

Phetrasuwan, S, Miles, M, Mesibov, G, & Robinson, C. (2009). Defining Autism Spectrum Disorders. *Journal for Specialists in Pediatric Nursing*, 14(3), ss. 206-209.

Skolverket. (2008-03-18). *Brister i särskilt stöd drabbar de svagaste eleverna*. Stockholm: Skolverket.

<http://www.skolverket.se/om-skolverket/press/pressmeddelanden/2008/brister-i-sarskilt-stod-drabbar-de-svagaste-eleverna-1.77659> [2015-10-27]

Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Reviderad 2015)*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2013). *Målgruppen för grundsärskolan, gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2014a). *Stödinsatser i utbildningen: om ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2014b-05-07). *Elever med funktionsnedsättning och betyg*. Stockholm: Skolverket.

<http://www.skolverket.se/bedomning/betyg/elever-med-funktionsnedsattning> [2015-12-19]

Skolverket. (2014c). *Fristående skolor för elever i behov av särskilt stöd - en kartläggning*. Stockholm: Skolverket. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3323> [2015-10-29]

Skolverket. (2014d-08-29). *Skolor för elever i behov av särskilt stöd ökar*. Stockholm: Skolverket.

<http://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/nyhetsarkiv/nyheter-2014/skolor-for-elever-i-behov-av-sarskilt-stod-okar-1.222557> [2015-10-29]

Skolverket. (2015a-04-28). *Rätt till utbildning och stöd*. Stockholm: Skolverket.

<http://www.skolverket.se/bedomning/betyg/elever-med-funktionsnedsattning/studiepaket-om-undantagsbestammelsen/ratt-till-utbildning-och-stod> [2015-12-19]

Skolverket. (2015b). *Att planera för barn och elever med funktionsnedsättning: en sammanställning av forskning, utvärdering och inspektion 1994-2014*. Stockholm: Skolverket.

Simpson, C, Gaus, M, Biggs, M, & Williams, J. (2010). Physical Education and Implications for Students with Asperger's Syndrome'. *TEACHING Exceptional Children*, 42(6), ss. 48-56.

Thren, N, & Engstrom, D. (2009). Autism and Asperger Syndrome: Effective Teaching Methods to Appropriately Challenge All Students, Regardless of Ability, In an Inclusive Physical Education Setting. *Pennsylvania Journal of Health, Physical Education, Recreation & Dance*, 79(3), ss. 19-22.

Todd, T (2012). Teaching Motor Skills to Individuals with Autism Spectrum Disorders. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 83(8), ss. 32-37.

Tomlinson, C.A. & Eidson, C.C. (2003). *Differentiation in practice: a resource guide for differentiating curriculum, grades 5-9*. Alexandria, Va.: Association for Supervision and Curriculum Development.

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Utholm, I. (1998). Barn med autistisk störning. I: Bergqvist, S. *Att möta barn i behov av särskilt stöd*. 4. aktualiserade uppl. Stockholm: Liber, ss. 112-129.

Zhang, J, & Griffin, A. (2007). Including Children with Autism in General Physical Education: Eight Possible Solutions. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 78(3), ss. 33-37.

Otryckta källor:

Intervju 1 19/11-15

Intervju 2 23/11-15

Intervju 3 24/11-15

Intervju 4 25/11-15

Intervju 5 26/11-15

Intervju 6 27/11-15

Bilaga 2 Litteratursökning

Syfte och frågeställningar:

Syfte:

Syftet med studien har varit att undersöka lärares undervisning av elever med autism i ämnet idrott och hälsa på grund- respektive resursskolor.

Frågeställningar:

Vad innehåller undervisningen i idrott och hälsa och hur beskriver lärarna elevernas lärande?

Hur förhåller sig lärarna till kursplanen i idrott och hälsa?

Vilka individuella anpassningar sker och vilka motiv till olika anpassningar uppger lärare?

Vilka sökord har du använt?

Autism + physical education
Autism + definition
Autism
Autism + teacher's assistant
Särskilt stöd
Pys
Funktionsnedsättning
Teaching methods for students with autism
Differentiated instruction
Carol Tomlinson

Var har du sökt?

GIH:s bibliotekskatalog
Skolverket

Discovery

Google

Libris

Sökningar som gav relevant resultat

Skolverket: Särskilt stöd

Skolverket: Pys

Skolverket: Funktionsnedsättning

Discovery: Autism definition

Discovery: Autism physical education

Discovery: Autism teacher's assistant

GIH:s bibliotekskatalog: Autism

GIH:s bibliotekskatalog: Särskilt stöd

GIH:s bibliotekskatalog: Funktionsnedsättning

Google: Teaching methods for students with autism

Libris: Carol Tomlinson

Kommentarer

Databasen som gav bäst resultat var Discovery. Via den hittade jag någon eller flera artiklar när jag använde mig av relevanta sökord.

Skolverket hade mycket mer material än vad jag hade förväntat mig. Att söka via deras sökmotor på skolverket.se var bra. Även material från Skolverket som jag hittade via GIH:s bibliotekskatalog var bra.

Det svåraste var att hitta artiklar eller böcker som hade definitioner på autism. Många källor var äldre och de nyare beskrev inte lika ingående om diagnosen som jag behövde ha.

Bilaga 3 Intervjufrågor

Frågeställning 1 & 2:

Vad innehåller undervisningen i idrott och hälsa och hur beskriver lärarna elevernas lärande?

Hur förhåller sig lärarna till kursplanen i idrott och hälsa?

1. Hur skulle du beskriva att det är att undervisa elever med autism?
2. Skulle du kunna beskriva lite kort hur du undervisar elever med autism?
3. Vilket ämnesinnehåll lägger du störst vikt vid i din undervisning och varför?
4. Vad anser du att eleverna har svårt att lära sig?
5. Är det några aktiviteter som inte alls fungerar och varför?
6. Finns det aktiviteter som är lättare för eleverna att delta i?
7. Hur aktiva skulle du säga att eleverna är under lektionerna?
8. Vad för färdigheter och kunskaper vill du att eleverna ska nå och varför?
9. Hur vet du att eleverna har lärt sig de du vill att de ska? Hur ska eleverna visa att de lärt sig, hur bedömer du eleverna?
10. Har eleverna med autism överlag svårt att nå upp till kunskapskraven?
11. Använder du dig av några visuella hjälpmedel i undervisningen? Vad i så fall?
12. Använder du dig av andra hjälpmedel eller stöd i undervisningen?
13. Har du möjlighet att få hjälp av elevassistenter och vad hjälper de till med?
14. Hur sker kommunikationen mellan lärare och elev? Till exempel vid instruktioner av olika aktiviteter?
15. Använder du dig av någon speciell undervisningsmetod för elever med autism?
16. Skulle du kunna berätta hur länge du har undervisat i idrott och hälsa och vilka undervisningsgrupper du undervisar för?
17. Har du någon tidigare erfarenhet av att jobba med elever med autism inom ämnet idrott och hälsa?
18. Kan du berätta lite kort om vad de erfarenheterna har betytt för din undervisning just nu?
19. Har du någon utbildning inom specialpedagogik?
20. Om ja, vad för typ av utbildning? Om inte, känner du att du skulle behöva det för att undervisa elever med autism eller räcker den utbildning/erfarenhet du redan har?

Frågeställning 3:

Vilka individuella anpassningar sker och vilka motiv till olika anpassningar uppger lärare?

1. Hur individanpassar du undervisningen/aktiviteterna för eleverna om så krävs? Kan du ge några exempel och förklara varför du gör så?
2. Har eleverna möjlighet att själva välja aktiviteter? Varför/varför inte?
3. Hur viktigt tycker du att det är att elevernas egna intressen får en del i undervisningen? Tror du att det påverkar hur aktiva de är under lektionerna?
4. Använder du olika sätt att kommunicera med eleverna om så krävs eller sker samma sätt mot alla?
5. Sker några specifika individuella anpassningar för eleverna?
6. Tycker du det är svårt att individanpassa undervisningen och vad är det som är svårt och varför?
7. Tycker du att det behövs en individanpassad undervisning för elever med autism och varför tycker du det?
8. Innan och under terminens gång, sätter du och eleverna ihop individuella mål som eleven har? Hur sker denna uppföljning?
9. Är det något du vill tillägga?